

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

11 ביולי 2018

1245

כ"ח בתמוז התשע"ח

עמוד

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חילוט תקבולי עבירה), התשע"ח-2018 1126

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חילוט תקבולי עבירה), התשע"ח-2018

פרק א': הגדרות

הגדרות 1. בחוק זה –

"בית המשפט" – בית המשפט המוסמך לפי סעיפים 10 או 17, לפי העניין;
 "זכות ברכוש" – כל אחת מאלה:

(1) זכות קניינית שהיא בעלות, שכירות, משכון, זכות קדימה או זיקת הנאה;

ד ב ר י ה ס ב ר

כאמור לעיל, החוק המוצע בא להחליף את ההסדרים הקיימים ולקבוע הסדר אחיד וקוהרנטי ביחס לחילוט של תקבולי עבירה, שהוא קשיח ורחב יותר מההסדרים הנוגעים לחילוט אמצעי עבירה, זאת בשל ההצדקה העניינית לחילוט בהקשר זה, כמפורט לעיל.

על החשיבות הרבה שבהאחדת הסדרי החילוט עמד בית המשפט העליון בע"פ 1428/08 שם קבע כי "מן הפסיקה המתגבשת בענייני חילוט הולכת ומתחזקת המסקנה כי כבר עתה קיים קושי ממשי בביסוסה של גישה קוהרנטית, המקיפה את מקרי החילוט השונים ומציינת עושי-משפט בכלים ברורים לטיפול בהם. כוחה של הפסיקה בעניין זה הוא מוגבל. עיקר המלאכה מונח לפתחם של משרד המשפטים ושל המחוקק, וככל שאלה יקדימו ויתנו דעתם לדבר, כן ייטב" (ראו ע"פ 1428/08 עו"ד אורי חורש – המנהל המיוחד של חברת דור עדן נ' מדינת ישראל, פסקה 6 לפסק הדין (פורסם בנבו, 25.03.2009)).

חילוט תקבולי עבירה הוא כלי חשוב ומרכזי במאבק בפשיעה בכלל ובפשיעה החמורה בפרט. כמו כן, החילוט הוא נושא העומד באופן תדיר על סדר יומה של הקהילה הבין-לאומית בשנים האחרונות. קידומו וחיקוקו של הסדר חקיקה אחיד ומודרני יסייע במאבק בפשיעה במישור המקומי ואף יהיה כלי יעיל בידי המדינה בסיוע למאבק הבין-לאומי בפשיעה הכלכלית החמורה.

סעיף 1 להגדרה "זכות ברכוש" – ההגדרה המוצעת
 רלוונטית בעיקר לפרק ד' המוצע שעניינו "סייגים לחילוט", והיא באה להבהיר בצורה מדויקת, בניגוד למצב החוקי הקיים, אילו זכויות ברכוש יכול שיגברו על חילוט הרכוש. על פי סעיף 19 המוצע, כדי לגבור על החילוט על הטוען לזכות ברכוש להוכיח את זכותו כאמור, וזאת נוסף על תנאים אחרים שעליו להוכיח לפי הסעיף האמור (ראו דברי הסבר לסעיף 19 המוצע).

בפסקה (1) להגדרה נקבע כי כל זכות קניינית, בין שהיא במקרקעין ובין שהיא במיטלטלין, תוכר כזכות ברכוש. יובהר כי ככל שדרוש לפי דין וישום כלשהו כדי לשכלל את הזכות לזכות קניינית, מובן שיש לבצע את הרישום כדי לחסות תחת ההגדרה. תחולתה של ההגדרה

כללי החוק המוצע מטרתו ליצור הסדר אחיד וערכני בכל הנוגע לחילוט של רכוש שהתקבל כשכר עבירה או שהושג כתוצאה מביצוע עבירה וכן גלגולו של רכוש כאמור (להלן – תקבולי עבירה). ההסדר המוצע בא להחליף את המגוון הרחב של הסדרי חילוט הקיימים היום בחקיקה. הסדרים אלה אינם מבחינים בין חילוט של אמצעים ששימשו לביצוע עבירה (להלן – אמצעי עבירה) לבין חילוט תקבולי עבירה שבהם עוסק החוק המוצע.

ההצדקה הרעיונית העומדת בבסיס החוק המוצע, אשר קנתה לה שביטה בפסיקה, היא כי לא ניתן לקנות זכות ברכוש שהושג בעבירה ועל כן יש להוציא את "בלעו של הגולן מפיו". לכן, התפיסה היא שהחילוט אינו פוגע בכיסו של הנידון, אלא מטרתו להוציא מידי רכוש שאינו שייך לו ואינו מוחזק על ידו כדין, שכן הושג בעבירה (ראו למשל ע"פ 7475/95 מדינת ישראל נ' בן שטרית, פ"ד נב(2) 385, 410 (1998)).

תפיסה זו חלה על חילוט תקבולי עבירה בלבד, זאת להבדיל מחילוט אמצעי עבירה. ההבחנה בין חילוט תקבולי עבירה לבין חילוט אמצעי עבירה היא חשובה שכן היא נוגעת לעצם ההצדקה לפגיעה הקניינית בשל החילוט. ההצדקה לפגיעה קניינית כאמור היא חזקה יותר כאשר מדובר בחילוט של תקבולי העבירה, וזאת מכיוון שאין אפשרות לרכוש זכות לגיטימית ברכוש שהוא תקבולי עבירה (אלא בנסיבות מצומצמות המפורטות בחוק המוצע).

על אף האמור, הוראות החילוט הקיימות כיום בחקיקה קובעות הסדרים משותפים לחילוט תקבולי עבירה ולחילוט אמצעי עבירה. הסדר החילוט הכללי, החל על כל עבירה ביחס לתקבולי עבירה או אמצעי עבירה, קבוע כיום בסעיף 39 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן – פקודת מעצר וחיפוש). נוסף על כך, קיימים כמה הסדרים ספציפיים אך מקיפים (מבחנית סדרי הדין, נטלי הוכחה, סעדים זמניים, סייגים לחילוט ועוד) בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן – חוק איסור הלבנת הון). בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973 (להלן – פקודת הסמים), ובחוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003 (להלן – חוק מאבק בארגוני פשיעה).

(2) זכות לפי התחייבות לעשיית עסקה במקרקעין, שרשומה לגביה הערת אזהרה לפי סעיף 126 לחוק המקרקעין; לענין זה, "התחייבות לעשיית עסקה במקרקעין" – התחייבות לעשיית עסקה בזכות במקרקעין שהיא בעלות או חכירה לדורות;

(3) זכות לפי התחייבות לעשיית עסקה במקרקעין כהגדרתה בפסקה (2), במקרקעין שהם דירת מגורים, שלא ניתן לרשום לגביה הערת אזהרה כאמור באותה פסקה, ושנרשמה בפנקס אחר המתנהל על פי דין או בחברה משכנת, או שהצהרה על העסקה לגבי אותה זכות נמסרה לרשות המסים לפי סעיף 73 חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה), התשכ"ג-1963¹;

(4) זכות קיזוז של תאגיד בנקאי;

"חוק איסור הלבנת הון" – חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000²;

"חוק מאבק בארגוני פשיעה" – חוק מאבק בארגוני פשיעה, התשס"ג-2003³;

"חוק המקרקעין" – חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969⁴;

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז-1977⁵;

"טוען לזכות ברכוש" – כל אחד מאלה, שאינו החשוד, הנאשם או הנידון בביצוע העבירה שבקשר אליה התבקש החילוט:

ד ב ר י ה ס ב ר

לזכות קניינית. כדי להגן על זכותו של הטוען לזכות ברכוש גם בפרק זמן זה, מוצע לכלול גם אותה בהגדרה "זכות ברכוש", שכן הפגיעה העלולה להיגרם לו בלא הגנה זו כשמדובר בעסקה הנוגעת לבעלות או לחכירה לדורות היא משמעותית במיוחד, בפרט אם מדובר בדירת מגורים.

פסקה (4) עניינה זכות הקיזוז של תאגיד בנקאי. אף שזכות הקיזוז של הבנק אינה זכות קניינית, הפסיקה הכירה במעמדה המיוחד של זכות זו מטעמים של מדיניות ציבורית כללית (ראו ע"א 1226/90 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' הסתדרות הרבנים דאמריקה, פ"ד מט(1) 177 (1995)). זכות הקיזוז של הבנק משמשת כבטוחה למתן אשראי, והעדפה של החילוט על פניה עשויה להוביל להכבדה במתן אשראי וגלגול עלויות האשראי על כלל הציבור.

להגדרה "טוען לזכות ברכוש" – ההגדרה המוצעת מבוססת במידה רבה על סעיף 36א(ג) לפקודת הסמים ועל תקנות הסמים המסוכנים (סדרי דין לענין חילוט רכוש), התש"ן-1990 (להלן – תקנות הסמים). הגדרת טוען לזכות ברכוש נדרשת כדי להבהיר מי יהיה המשיב בבקשה לצו חילוט (ראו סעיפים 5(ב) ו-13(ב) המוצעים) או בבקשה לצו זמני (ראו סעיף 22(ב) המוצע) כך שתינתן לו הזדמנות להשמיע את טענותיו לענין זכותו ברכוש, לפני בית המשפט (ראו סעיף 7 המוצע כפי שגם הוחל בסעיפים 15 ו-22 המוצעים).

על זכויות קנייניות בלבד תואמת במידה רבה את הפסיקה בבש"פ 6817/07 מדינת ישראל נ' סיטבון (ראו פסקה 48 לפסק דינה של השופטת ארבל (פורסם בנבו, 31.10.2007)). יצוין כי עם התקדמות הליכי החקיקה של הצעת חוק המשכון, התשע"ה-2015 (ראו ה"ח הממשלה, התשע"ה, עמ' 902) ייבחן הצורך לשנות הגדרה זו.

בפסקאות (2) ו-(3) להגדרה הורחב המונח "זכות ברכוש" כך שיכלול גם זכויות על פי התחייבות לעשיית עסקה במקרקעין בכלל ובדירת מגורים בפרט, אף שאינן זכויות קנייניות. על פי המוצע בפסקה (2) להגדרה, זכות על פי התחייבות כאמור לענין בעלות או חכירה לדורות במקרקעין תוכר כזכות ברכוש אם נרשמה לגביה הערת אזהרה בפנקסי המקרקעין לפי סעיף 126 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969. על פי המוצע בפסקה (3) להגדרה, במקרקעין שהם דירת מגורים, תוכר כזכות ברכוש גם זכות לפי התחייבות כאמור שלא ניתן לרשום לגביה הערת אזהרה בפנקסי המקרקעין ובלבד שהזכות נרשמה בפנקס אחר המתנהל לפי דין, בחברה משכנת או שהצדדים דיווחו על העסקה לרשות המסים. הרישום או הדיווח כאמור נדרשים כדי למנוע הברחת רכוש דרך יצירת חושים פיקטיביים.

ההרחבה בפסקאות (2) ו-(3) בכל הנוגע לזכויות לגבי מקרקעין נובעת מכך שעלול לחלוף פרק זמן ארוך ממועד ההתקשרות בעסקה לגבי המקרקעין ועד להפיכת הזכות

¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 156.

² ס"ח התש"ס, עמ' 293.

³ ס"ח התשס"ג, עמ' 502.

⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 259.

⁵ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (1) מי שהרכוש נמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו, ואם נתפס הרכוש – מי שממנו נתפס;
- (2) מי שהרכוש רשום על שמו בפנקס המתנהל על פי דין;
- (3) מי שהודיע, באופן שקבע השר לפי סעיף 36, כי יש לו טענה לזכות ברכוש;
- “פקודת מעצר וחיפוש” – פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ”ט–1969⁶;
- “פקודת הסמים המסוכנים” – פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל”ג–1973⁷;
- “רכוש” – מקרקעין, מיטלטלין, כספים או זכויות;
- “רכוש של הנידון” – רכוש הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של הנידון, לבד או יחד עם אחרים;
- “השר” – שר המשפטים;
- “תובע” – כמשמעותו בסעיף 12 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ”ב–1982⁸;
- “תקבולי עבירה” – כל אחד מאלה:
- (1) רכוש שהושג כשכר או כתגמול בעד ביצוע עבירה או שהושג כתוצאה מביצועה, לרבות הוצאה שנחסכה, והכול במישרין או בעקיפין;
- (2) רכוש שצמח או שבא מרכוש כאמור בפסקה (1) או מרווחיו.

ד ב ר י ה ס ב ר

בחוק המאבק בטרור, התשע”ו–2016 (להלן – חוק המאבק בטרור), ודומה להגדרה המופיעה בחוק איסור הלבנת הון. להגדרה “תקבולי עבירה” – ההגדרה המוצעת קובעת את הנדבך הראשוני של היקף סמכות החילוט לפי החוק המוצע. בפסקה (1) כוללת ההגדרה כל רכוש שהושג כשכר או כתגמול בעד ביצוע העבירה או שהושג כתוצאה מביצועה. ההגדרה בנוסחה המוצעת מבהירה כי הביטוי “הושג” אינו מחייב ביצוע העברה אקטיבית של רכוש לידי הנידון, והוא כולל גם מצבים שבהם נחסכה הוצאה לנידון והרכוש נותר בידי (למשל עקב מרמה). יצוין כי ההגדרה המוצעת אינה כוללת רכוש שיועד להיות שכר או תגמול בעד ביצוע העבירה. לגבי רכוש שיועד להיות תקבול עבירה אך תכליתו זו לא מומשה, לא ניתן לטעון שקיימת החובה להוציא את “בלעו של הגולן מפיו”, כאמור לעיל בחלק הכללי לדברי ההסבר. לכן, יש להתייחס לרכוש שיועד להיות תקבול עבירה כרכוש שהוא אמצעי עבירה, כך שהוראות החוק המוצע לא יחולו על חילוטו.

פסקה (2) להגדרה המוצעת כוללת, בדומה להגדרה “רכוש” בחוק איסור הלבנת הון כאמור לעיל, כל רכוש שהוא גלגול של רכוש כאמור בפסקה (1) להגדרה, לרבות פירות שצמחו ממנו (למשל תמורה שהתקבלה ממכירתו ונשאה רווחים בשל הפקדתה בחשבון הבנק).

על פי ההגדרה המוצעת, טוען לזכות ברכוש הוא כל מי שיש סיבה להניח לגביו שיש לו עניין ברכוש המיועד לחילוט שכן הרכוש נמצא בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו, נתפס ממנו או שהוא רשום על שמו בפנקס המתנהל על פי דין. כמו כן, טוען לזכות יכול להיות גם אדם שאין סיבה להניח לגביו שיש לו עניין ברכוש אך הוא הודיע כי יש לו טענות לזכות ברכוש באופן שיקבע שר המשפטים בתקנות שיותקנו לפי סעיף 36 המוצע.

להגדרה “רכוש” – ההגדרה המוצעת דומה להגדרות המופיעות בחוקים אחרים הקובעים הסדרי חילוט. כך למשל בחוק איסור הלבנת הון מוגדר “רכוש” כ“מקרקעין, מיטלטלין, כספים וזכויות, לרבות רכוש שהוא תמורתו של רכוש כאמור, וכל רכוש שצמח או שבא מרווחי רכוש כאמור”. יובהר כי בהגדרה המוצעת הושמטה הסיפה המופיעה בהגדרה שבחוק איסור הלבנת הון שכן היא מופיעה במסגרת פסקה (2) להגדרה “תקבולי עבירה” בנוסחה המוצע.

להגדרה “רכוש של הנידון” – על פי ההגדרה המוצעת “רכוש של הנידון” הוא כל רכוש הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של הנידון, לבד או יחד עם אחרים. ההגדרה מקיפה את כלל הרכוש של הנידון יש קשר אליו והיא נועדה למנוע הברחת נכסים בידי הנידון באמצעות שיתוף רכוש עם אחרים. הגדרה זו זהה להגדרה המופיעה

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526.

⁸ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

פרק ב': חילוט שווי תקבולי עבירה לאחר הרשעה

סימן א': צו חילוט לאחר הרשעה

2. (א) הורשע נידון בעבירה, יצווה בית המשפט, לבקשת תובע, נוסף על העונש, על חילוט רכוש בשווי תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון; לעניין זה, "הורשע" – לרבות קביעה של בית המשפט כי הנידון ביצע את העבירה, בלא הרשעה.
- (ב) בצו החילוט יקבע בית המשפט את שווי תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון, ואם ביקש התובע לפי סעיף 5 לחלט רכוש מסוים – יפרט בית המשפט בצו את הרכוש המחולט.
- (ג) הרכוש שניתן לחלטו לפי סעיף זה יהיה מתוך רכושו של הנידון; לא נמצא רכוש של הנידון, רשאי בית המשפט להורות על חילוט רכוש מתוך רכוש של אדם אחר כמפורט להלן:
- (1) רכוש שהוא תקבולי העבירה הנמצא בחזקתו של האדם האחר;
- (2) רכוש הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של האדם האחר שהנידון מימן את רכישתו, כולו או חלקו, או שהנידון העבירו לאותו אדם בלא תמורה או בתמורה הנמוכה באופן בלתי סביר ממחיר השוק של רכוש מאותו סוג, וכן רכוש שהנידון העביר לנאמן, ובלבד שמתקיים אחד מאלה:
- (א) המימון או ההעברה כאמור נעשו לאחר ביצוע העבירה שבה הורשע הנידון;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף קטן (ב) מבהיר כי הקביעה בצו החילוט מבוססת על שני שלבים. בשלב הראשון, בית המשפט יקבע את שווי תקבולי העבירה, בהתאם לראיות שהתביעה תציג לפניו. בשלב השני, אם התובע ביקש לחלט את הרכוש שנתפס, בית המשפט יפרט בצו את הרכוש המחולט. ערכם הכולל של הנכסים המפורטים בשלב השני לא יעלה כמובן על שווי תקבולי העבירה שקבע בית המשפט בשלב הראשון.

השלב השני אינו הכרחי והתביעה רשאית לבחור אם לפרט בבקשתה את הרכוש המבוקש לחילוט (ראו סעיף 5 המוצע). אם התביעה בחרה לפרט כאמור, סעיף קטן (ג) מבהיר את סדר העדיפויות לחילוט הרכוש. על פי סדר העדיפויות המוצע, הרכוש שניתן לחלטו יהיה מתוך רכושו של הנידון. אם אין לנידון רכוש כאמור, בית המשפט רשאי להורות על חילוט שווי תקבולי העבירה מתוך רכוש של אדם אחר בהתאם לשתי האפשרויות המפורטות באותו סעיף קטן – אפשרות אחת היא חילוטם של תקבולי העבירה הנמצאים בחזקתו של אדם אחר. אפשרות זו עניינה בהחזקה בלבד שכן החילוט יופנה לאדם המחזיק בתקבולי העבירה בפועל. אפשרות נוספת היא חילוט רכוש הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של אדם אחר ובלבד שהנידון מימן את רכישתו או העביר את הרכוש לאותו אדם בלא תמורה או בתמורה הנמוכה באופן בלתי סביר ממחיר השוק. אפשרות זו כוללת גם העברה לנאמן, אף אם הנידון שילם לו תמורה מלאה בעבור שירותיו. אם המימון או ההעברה נעשו לפני ביצוע העבירה שבה הורשע הנידון, על בית המשפט להשתכנע,

סעיף 2 הסעיף המוצע קובע את הסדר החילוט הבסיסי בחוק המוצע – חילוט של שווי תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון. הסדרים של חילוט שווי תקבולי העבירה מצויים היום בחוקים שונים, למשל, בסעיף 297 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), ביחס לעבירת שוחד, בסעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון ובסעיף (2)5 לחוק מאבק בארגוני פשיעה.

הסעיף המוצע קובע כי יש חובה לחלט את שווי תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון. בבסיס חובת החילוט עומדת התפיסה שהנידון אינו יכול לרכוש זכות ברכוש שהושג בעבירה ועל כן בית המשפט חייב להורות על הוצאת הרכוש מחזקתו. חילוט תקבולי העבירה הוא למעשה השבת הרווח שהפיק הנידון והוא אינו עונש. נוכח התפיסה שחילוט אינו עונש, מוצע לקבוע כי בית המשפט יחלט את הרווח שהנידון הפיק מהעבירה, אף אם בית המשפט קבע כי הוא ביצע את העבירה אך בנסיבות המקרה החליט כי אין להרשיעו (לשיקולים השונים לאי-הרשעה ר' ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997)).

לצורך החילוט אין צורך להוכיח את הקשר שבין הרכוש המחולט לבין העבירה וניתן לחלט את שווי תקבולי העבירה. זיהוי והשבה של התקבול עצמו אינם משמעותיים בהקשר הזה ועל הנידון להשיב את הסכום שהשיג שלא כדין כתוצאה מביצוע העבירה.

(ב) המימון או ההעברה כאמור נעשו לפני ביצוע העבירה שבה הורשע הנידון ובית המשפט שוכנע כי המימון או ההעברה נעשו במטרה למנוע את חילוט הרכוש.

(ד) היה שוויו של הרכוש המחולט שפירט בית המשפט בצו החילוט נמוך משווי תקבולי העבירה, יקבע בית המשפט את סכום ההפרש שבין שווי תקבולי העבירה לבין שווי הרכוש המחולט, וסכום ההפרש האמור יהיה חוב כאמור בפסקה (16) להגדרה "חוב" שבחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995⁹; לא פירט בית המשפט בצו החילוט את הרכוש המחולט יהיה כל שווי תקבולי העבירה – חוב כאמור.

סימן ב': צו חילוט לאחר קביעה בדבר אורח חיים עברייני

(א) הורשע נידון בעבירה והתקיים אחד מאלה, רשאי בית המשפט לקבוע, לבקשת תובע, כי הנידון ניהל אורח חיים המבוסס על שימוש בתקבולי עבירה (בסימן זה – אורח חיים עברייני):

3. קביעה כי נידון ניהל אורח חיים עברייני

(1) העבירה שבה הורשע הנידון היא אחת מהעבירות המפורטות להלן:

(א) עבירה לפי סעיפים 199(א) או 377 לחוק העונשין;

(ב) עבירה לפי סעיפים 6 או 7(ג) רישה לפקודת הסמים המסוכנים או עבירה לפי סעיף 19 לפקודה האמורה לעניין הפרה של סעיף 13 לאותה פקודה;

(ג) עבירה לפי סעיף 7 לחוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013¹⁰;

(ד) עבירה לפי סעיף 2(א) לחוק מאבק בארגוני פשיעה, או עבירה בנסיבה מחמירה כאמור בסעיף 3 לחוק האמור;

ד ב ר י ה ס ב ר

נוסף על האמור לעיל, כי המימון או העברה נעשו במטרה למנוע את חילוט הרכוש. הסדר דומה קיים בסעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון ובסעיפים 5 ו-6 לחוק מאבק בארגוני פשיעה. למען הסר ספק, יובהר כי שתי האפשרויות פתוחות לפני בית המשפט ואין עדיפות לאחת מהן.

סעיף קטן (ד) המוצע מבהיר כי במקרה שבו לא נתפס רכוש והתביעה לא פירטה בבקשתה את הרכוש המבוקש לחילוט, שווי תקבולי העבירה שקבע בית המשפט בשלב הראשון יהפוך לחוב כהגדרתו בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן – חוק המרכז לגביית קנסות). אם שוויו של הרכוש שפירט בית המשפט בצו החילוט נמוך משווי תקבולי העבירה, יקבע בית המשפט את סכום ההפרש וסכום זה יהפוך לחוב לפי החוק האמור (ראו גם תיקון עקיף לחוק המרכז לגביית קנסות בסעיף 40 המוצע).

סעיפים בסעיפים אלה מוצע לקבוע מנגנון חילוט 3 ו-4 רחב היקף, אם בית המשפט יקבע, לבקשת תובע, כי הנידון ניהל אורח חיים המבוסס על שימוש בתקבולי עבירה (להלן – אורח חיים עברייני). הסדר זה נסמך במידה רבה על ההסדר הקיים כיום בסעיף 6(31) לפקודת הסמים וכן על הדין האנגלי (Proceeds of Crime Act 2002, s.6(4)(a), s.75 (Eng.) (להלן – החוק האנגלי)).

העילות שבשלהן ניתן לקבוע כי נידון ניהל אורח חיים עברייני מנויות בסעיף 3(א) המוצע. העילות מכוונות למגוון מצבים שבהם ראוי להניח כי מחייתו של הנידון מבוססת על רווחים מביצוע פעילות עבריינית קבועה ואין מדובר ברווח חריפעי עקב ביצוע של עבירה יחידה.

פסקה (1) מונה עבירות שדי בהרשעה בהן כדי שביית המשפט יהיה רשאי לקבוע כי נידון ניהל אורח חיים עברייני – עבירת סרסרות למעשי זנות; עבירת סחר בבני אדם; עבירות של החזקת סמים שלא לשימוש עצמי, ייצור הפקה, ייצוא או ייבוא של סמים או סחר בהם (לפי פקודת הסמים או לפי חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013); ועבירה של פעילות בארגון פשיעה או עבירה שנעשתה במסגרת ארגון פשיעה לפי חוק מאבק בארגוני פשיעה. עבירות אלה מאופיינות בממד סדרתי מובנה, תחכום וארגון כך שיש הצדקה להניח שהרשעה בהן, כשלעצמה, מעידה כי הנידון הפיק רווח מפעילות עבריינית קבועה.

סעיף קטן (ד) המוצע מבהיר כי במקרה שבו לא נתפס רכוש והתביעה לא פירטה בבקשתה את הרכוש המבוקש לחילוט, שווי תקבולי העבירה שקבע בית המשפט בשלב הראשון יהפוך לחוב כהגדרתו בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן – חוק המרכז לגביית קנסות). אם שוויו של הרכוש שפירט בית המשפט בצו החילוט נמוך משווי תקבולי העבירה, יקבע בית המשפט את סכום ההפרש וסכום זה יהפוך לחוב לפי החוק האמור (ראו גם תיקון עקיף לחוק המרכז לגביית קנסות בסעיף 40 המוצע).

סעיפים בסעיפים אלה מוצע לקבוע מנגנון חילוט 3 ו-4 רחב היקף, אם בית המשפט יקבע, לבקשת תובע, כי הנידון ניהל אורח חיים המבוסס על שימוש בתקבולי עבירה (להלן – אורח חיים עברייני). הסדר זה נסמך במידה רבה על ההסדר הקיים כיום בסעיף 6(31) לפקודת הסמים וכן על הדין האנגלי (Proceeds of Crime Act 2002, s.6(4)(a), s.75 (Eng.) (להלן – החוק האנגלי)).

סעיפים בסעיפים אלה מוצע לקבוע מנגנון חילוט 3 ו-4 רחב היקף, אם בית המשפט יקבע, לבקשת תובע, כי הנידון ניהל אורח חיים המבוסס על שימוש בתקבולי עבירה (להלן – אורח חיים עברייני). הסדר זה נסמך במידה רבה על ההסדר הקיים כיום בסעיף 6(31) לפקודת הסמים וכן על הדין האנגלי (Proceeds of Crime Act 2002, s.6(4)(a), s.75 (Eng.) (להלן – החוק האנגלי)).

⁹ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170.

¹⁰ ס"ח התשע"ג, עמ' 221.

(2) העבירה שבה הורשע הנידון היא אחת מהעבירות המפורטות להלן, והיא בוצעה בזיקה לארגון פשיעה כהגדרתו בחוק מאבק בארגוני פשיעה או ששווי תקבולי העבירה הוא 100,000 שקלים חדשים או יותר:

(א) עבירה לפי סעיפים 144(ב2), 427 או 428 לחוק העונשין;

(ב) עבירה לפי סעיף 3 לחוק איסור הלבנת הון;

(3) העבירה שבה הורשע הנידון היא עבירה לפי סעיפים 30 או 31 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016¹¹, ושווי תקבולי העבירה הוא 100,000 שקלים חדשים או יותר;

(4) העבירה שבה הורשע הנידון בוצעה לאורך תקופה העולה על שישה חודשים ושווי תקבולי העבירה הוא 100,000 שקלים חדשים או יותר;

(5) במהלך שש השנים שקדמו להרשעה בעבירה שבשלה מבוקשת הקביעה על אורח חיים עברייני, הורשע הנידון, נוסף על אותה עבירה, בשתי עבירות לפחות, ושווי תקבוליהן של כל העבירות יחד הוא 100,000 שקלים חדשים או יותר.

(ב) החליט בית המשפט שלא לקבוע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני כאמור בסעיף קטן (א), ינמק את החלטתו.

4. קבע בית המשפט, לפי סעיף 3, כי נידון ניהל אורח חיים עברייני יחולו על מתן צו החילוט לגבי הוראות סעיף 2 בשינויים אלה:

(1) לצורך קביעת שווי תקבולי העבירה בצו החילוט, כאמור בסעיף 2(ב), חזקה כי הרכוש המפורט להלן הוא תקבולי עבירה:

(א) כל רכוש שהוא רכוש של הנידון;

(ב) כל רכוש הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של בן זוגו של הנידון, של ילדו שטרם מלאו לו 21 שנים או של אדם אחר הסמוך על שולחנו;

ד ב ר י ה ס ב ר

100,000 שקלים חדשים או יותר, יכול לבסס את ההנחה כי עסקינן במי שאורחותיו בביצוע עבירות ועל כך מבוססת מחייתו. כך למשל מי שמנהל מקום המשמש למשחקי הימורים במשך חצי שנה או יותר חלופות אלה מתייחסות למקרים שבהם הנידון ביצע פעולות חוזרות לביצוע עבירות, המעידות על תכנון והשקעת זמן ומשאבים בביצוע העבירה. משך הפעולות וההשקעה בהן מעידים על מעורבותו הרבה של הנידון בפעילות שאינה חוקית.

בסעיף 3(ב) מוצע לקבוע כי אם בית המשפט החליט שלא לקבוע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני, עליו לנמק את החלטתו. כאמור לעיל, העילות המנויות בסעיף 3(א) מעידות כי חייו וכלכלתו של הנידון היו מבוססים על ביצוע עבירות והן היו למעשה "עסקו". לכן, אם בית המשפט מחליט שלא לקבוע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני עליו לפרט את הנימוקים או את הראיות שהובילו אותו לקבוע כי הנידון אינו מבסס את כלכלתו על פעילות בלתי חוקית.

סעיף 4 המוצע מפרט את המשמעות של הקביעה כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני. על פי סעיף זה אם קבע בית המשפט כאמור יחולו על מתן צו החילוט, לגבי הנידון, הוראות סעיף 2 המוצע, בשינויים המפורטים בסעיף.

פסקה (2) מונה עבירות שרק בנסיבות מסוימות – זיקה לארגון פשיעה או ששווי תקבולי עבירה הוא 100,000 שקלים חדשים או יותר – בית המשפט יהיה רשאי לקבוע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני. החלופה הראשונה שעניינה זיקה לארגון פשיעה מבחירה כי לגבי עבירות ייצור, ייבוא, ייצוא או סחר בנשק וכן בעבירות הלבנת הון, די בהוכחת זיקה לארגון פשיעה ואין צורך להוכיח כי העבירה נעשתה במסגרת ארגון פשיעה כאמור בסעיף 3 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, המופיע בפסקה (1). החלופה השנייה עניינה מגבלת סכום ולפיה שווי תקבולי העבירה יהיה 100,000 שקלים חדשים או יותר. שווי גבוה של תקבולי עבירה מבסס את ההנחה כי העבירות האמורות נעשו בתחכום ובארגון.

בעבירות לפי חוק המאבק בטרור, החלופה שעניינה זיקה לארגון פשיעה אינה רלוונטית ולכן עבירות אלה נמנו בנפרד בפסקה (3).

בפסקאות (4) ו-(5) מוצע לקבוע כי ביצוע שלוש עבירות או יותר בפרק זמן של שש שנים ששווי תקבוליהן הוא 100,000 שקלים חדשים או יותר, או ביצוע עבירה אחת לאורך תקופת זמן ממושכת ששווי תקבוליה הוא

¹¹ ס"ח התשע"ו, עמ' 898.

(ג) כל רכוש נוסף שהנידון העביר לאחר, במהלך שמונה השנים שקדמו למועד הגשת כתב האישום ושהנידון לא קיבל תמורה בעדו במהלך התקופה האמורה, וכל רכוש נוסף שהנידון העביר לנאמן במהלך אותה תקופה;

(ד) כל הוצאה שהוציא הנידון במהלך שמונה השנים שקדמו למועד הגשת כתב האישום אלא אם כן ההוצאה הוצאה לצורך השגת רכוש כאמור בפסקאות משנה (א) עד (ג);

(2) הוכיח הנידון כי רכוש או הוצאה מסוימים כאמור בפסקה (1) אינם תקבולי עבירה, לא יובאו הרכוש או ההוצאה בחשבון בקביעת שווי תקבולי העבירה; הוכיח הנידון כאמור לגבי כל הרכוש וההוצאות האמורים בפסקה (1), רשאי בית המשפט לבטל את הקביעה על אורח חיים עברייני;

(3) בקביעת שווי תקבולי העבירה לפי פסקה (1), לא יובאו בחשבון תקבולי עבירה שהובאו בחשבון במתן צו חילוט סופי בהליכים קודמים;

ד ב ר י ה ס ב ר

חזקת אורח חיים עברייני אינה נכונה לגביו. יודגש כי ביטול ההכרזה לא גורע ממסכותו של בית המשפט לחלט את שווי תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון בהתאם לסעיף 2 המוצע.

פסקה (3) המוצעת נועדה למנוע חישוב כפול של רכוש שהובא בחשבון בעבר במסגרת הליך חילוט אחר. מצב כזה ייתכן אם בית המשפט קבע בהליך קודם כי רכוש מסוים הוא תקבול עבירה, בין אם במסגרת הליך חילוט לאחר הרשעה ובין אם במסגרת הליך חילוט שלא בעקבות הרשעה, ובהליך הנוכחי הרכוש נכלל שוב דרך החזקה המנויה בפסקה (1). ההוראה המוצעת קובעת כי אם הרכוש נלקח בחשבון בעבר, יש להפחית את שווי מאומדן שווי תקבולי העבירה בהליך הנוכחי, כדי למנוע חילוט כפול.

השינוי השני בהחלת הוראות סעיף 2, בכל הנוגע למתן צו חילוט בקשר לנידון שנקבע לגביו כי ניהל אורח חיים עברייני, נוגע לסוג הרכוש שניתן לחלטו. פסקה (4) המוצעת מוסיפה על אפשרויות החילוט הקבועות בסעיף 2(ג) במקרה שבו לא נמצא רכוש של הנידון. ראשית, בעוד שעל פי סעיף 2(ג) ניתן לחלט רק את תקבול העבירה שבשלה ניתן צו החילוט, הרי שבמסגרת אורח חיים עברייני ניתן לחלט גם רכוש שהוא תקבול עבירה אחרת, אם הקביעה על ניהול אורח חיים עברייני מבוססת על כך שבמהלך שש השנים שקדמו להרשעה בעבירה הנוכחית, הורשע הנידון בשתי עבירות נוספות לפחות כאמור בסעיף 4(5) המוצע. שנית, בעוד שעל פי סעיף 2(ג) מתאפשר חילוט רכוש שהנידון מימן את רכישתו או העביר לאדם אחר לפני ביצוע העבירה רק אם הוכח כי המימון או ההעברה נעשו במטרה למנוע את חילוט הרכוש, הרי שבמסגרת אורח חיים עברייני ניתן לחלט רכוש שהנידון מימן או העביר לאדם אחר במשך שמונה השנים שקדמו להגשת כתב אישום, גם אם לא הוכח כי המימון או ההעברה נועדו למנוע את חילוט הרכוש. הבדל זה מתבסס על ההנחה כי נידון המנהל אורח חיים עברייני פועל באופן קבוע להברחת נכסיו, לפני הגשת כתב האישום ולאחריה.

השינוי הראשון נוגע להיקף הרכוש המובא בחשבון לצורך קביעת שווי תקבולי העבירה בצו החילוט. פסקה (1) המוצעת קובעת חזקה ולפיה יראו את הרכוש המפורט בה כתקבולי עבירה, לצורך חישוב שווי תקבולי העבירה, והיא מעבירה את נטל ההוכחה לנידון. על פי המוצע החזקה תחול על כל רכושו של הנידון, על כל רכוש הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של בן זוגו של הנידון, של ילדו שטרם מלאו לו 21 שנים או של אדם אחר הסמוך על שולחנו, ועל כל רכוש נוסף שהנידון העביר לאחר במהלך שמונה השנים שקדמו למועד הגשת כתב האישום ושהנידון לא קיבל תמורה בעדו במהלך התקופה האמורה וכל רכוש נוסף שהנידון העביר לנאמן במהלך אותה תקופה, אף אם שילם לו תמורה מלאה בעד שירותיו. יובהר כי בחלופה האחרונה המדובר ברכוש נוסף על הרכוש האמור לעיל ורכוש לא יובא בחשבון יותר מפעם אחת. נוסף על כך, מוצע להביא בחשבון לצורך קביעת שווי תקבולי העבירה כל הוצאה שהוציא הנידון במהלך שמונה השנים שקדמו למועד הגשת כתב האישום אלא אם כן ההוצאה הוצאה לצורך השגת רכוש שנמנה בחלופות הקודמות.

ההצדקה לשתי החלופות האחרונות נובעת מההנחה כי מימון אורחות חייו של נידון המנהל אורח חיים עברייני המבוסס על רווחי עבירה שהושגו במשך פרק זמן ארוך, משליכה על אומדן רווחי העבירה של הנידון לא רק בהווה, אלא גם בעבר. לפיכך נדרש אומדן של רכוש שהיה בעבר בחזקתו לצורך חישוב גובה שווי תקבולי העבירה בצו החילוט.

לפי פסקה (2) המוצעת על הנידון להוכיח (ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי – ראו סעיף 31 המוצע), כי מקור הרכוש המנוי בפסקה (1) הוא באמצעי מימון חוקיים. אם הנידון הוכיח כאמור, בית המשפט לא יכלול רכוש זה בחישוב שווי תקבולי העבירה. ככל שהנידון הוכיח כי כלל הרכוש המנוי בפסקה (1) מקורו באמצעי מימון חוקיים, רשאי בית המשפט לבטל את הקביעה כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני שכן הנידון הוכיח כי

(4) הרכוש שניתן לחלטו לפי סעיף זה יהיה כאמור בסעיף 2(ג) ואולם אם לא נמצא רכוש של הנידון, רשאי בית המשפט, נוסף על האמור באותו סעיף, להורות גם על חילוט רכוש של אדם אחר כמפורט להלן:

(א) רכוש שהוא תקבולי עבירה אחרת שבה הורשע הנידון, כאמור בסעיף 3(5), הנמצא בחזקתו של אדם אחר;

(ב) רכוש כאמור בסעיף 2(ג)2 שהמיומן לרכישתו או העברתו נעשו לפני ביצוע העבירה שבשלה קבע בית המשפט כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני, וזאת גם אם לא הוכח כי המיומן או ההעברה כאמור נעשו במטרה למנוע את חילוט הרכוש, ובלבד שהמיומן או ההעברה כאמור נעשו במהלך שמונה השנים שקדמו למועד הגשת כתב האישום באותה עבירה.

סימן ג': בקשה לצו חילוט לאחר הרשעה והדיון בה

5. (א) בקשה לצו חילוט לפי פרק זה תוגש בכתב לא יאוחר מ־30 ימים לאחר הגשת כתב האישום; בבקשה יפרט התובע את אלה:
- (1) העובדות והתנאים המתקיימים בנסיבות העניין, שבשלהם ניתן לחלט רכוש לפי פרק זה;
- (2) הערכת שווי תקבולי העבירה;
- (3) אם מתבקש חילוטו של רכוש מסוים – פירוט ותיאור הרכוש שמבקשים לחלט.
- (ב) הוגשה בקשה לצו חילוט לפי סעיף קטן (א) יהיה המשיב בבקשה הנאשם וכן כל טוען לזכות ברכוש ובלבד שהוא ידוע וניתן לאתרו בשקידה סבירה.
6. תובע ימסור הודעה על הגשת בקשה לצו חילוט לפי סעיף 5, למשיב כאמור בסעיף קטן (ב) של הסעיף האמור; בהודעה תצוין זכותו של מקבל ההודעה לבקש להשמיע את טענותיו בעניין החילוט.
7. לא יצווה בית המשפט על חילוט רכוש לפי פרק זה אלא לאחר שנתן למשיב הזדמנות להשמיע את טענותיו בעניין החילוט.

הודעה על בקשה לצו חילוט

שמיעת טענות המשיב

ד ב ר י ה ס ב ר

זה יעכב את מתן גזר הדין. עוד יצוין כי אמנם קיים קשר הדוק בין הכרעת הדין לבין צו החילוט, שכן החילוט נסמך על ההרשעה הפלילית, אך אין מניעה כי ההחלטה בעניין החילוט תהיה מוקדמת לגזר הדין.

עוד קובע סעיף 5(א) כי התובע יפרט בבקשתו את כל העובדות והתנאים המתקיימים בנסיבות העניין והמצדיקים חילוט לפי הוראות פרק ב' המוצע. בכלל זה, על התובע להעריך את שווי תקבולי העבירה וככל שנתפס רכוש המיועד לחילוט – לפרט את הרכוש האמור ולתארו. בסעיף 5(ב) מוצע לקבוע כי המשיב יהיה הנאשם וכן טוען לזכות ברכוש. לגבי טוען לזכות ברכוש, על התביעה חלה חובה לפעול בשקידה סבירה כדי לאתרו וליידע אותו על הליך החילוט, והוא יהיה המשיב רק אם הוא ידוע וניתן לאתרו בשקידה סבירה כאמור.

סעיף 6 המוצע קובע כי תובע ימסור הודעה למשיב על הגשת הבקשה לחילוט ויכולל בה את זכותו של המשיב לבקש להשמיע את טענותיו בעניין החילוט. סעיף 7 המוצע קובע כי בית המשפט ייתן הזדמנות למשיב להשמיע את

סעיפים סימן ג' המוצע עוסק בכללי הפרוצדורה 5 עד 7 של בקשה לצו חילוט לאחר הרשעה בהליך פלילי והדיון בה. בסעיפי הסימן מוסדרים המועדים להגשת הבקשה, המשיבים בבקשה, תוכן בקשת החילוט, סמכות מקומית ועניינית ועוד. סדרי דין נוספים ייקבעו בתקנות שיותקנו לפי סעיף 36 המוצע.

סעיף 5 המוצע קובע הוראות לעניין הגשת בקשה לצו חילוט לאחר הרשעה בהליך פלילי. על פי החוק המוצע בקשה לצו חילוט תתברר בנפרד מההליך הפלילי. לכן על פי סעיף קטן (א) לסעיף 5 המוצע אין הכרח להגיש את הבקשה לצו חילוט יחד עם הגשת כתב האישום, זאת בניגוד לדרישה הקיימת בחקיקה היום (ראו למשל סעיף 36א(ה) לפקודת הסמים). את הבקשה לצו חילוט ניתן להגיש בכתב לא יאוחר מ־30 ימים לאחר הגשת כתב האישום. כמו כן, החוק המוצע אינו מחייב את בית המשפט להכריע בבקשה לצו חילוט במסגרת גזר הדין, זאת בניגוד לחובה הקבועה כיום בתקנה 4(ג) לתקנות הסמים. ההצדקה להפרדה זו נובעת מהעובדה שהבקשה לצו חילוט מחייבת לעתים בירור מורכב של הטוענים לזכות ואין סיבה שביורר

8. גילוי מסמכים
משיב בבקשה לצו חילוט רשאי לעיין בחומר הדרוש לו לצורך הוכחת זכותו ברכוש; על עיון כאמור יחולו ההוראות החלות לעניין גילוי מסמכים בהליך אזרחי, בשינויים המחויבים.
9. ראיות חדשות שהתגלו אחרי הגשת כתב אישום
(א) על אף הוראות סעיף 5(א), הוגש כתב אישום, והתגלו אחרי תום 30 ימים ממועד ההגשה, ראיות חדשות המצביעות על תקבולי עבירה בעבירה שבשלה הוגש כתב האישום, רשאי התובע, באישור בית המשפט, להגיש בקשה לצו חילוט לפי סעיף 5, אחרי תום התקופה האמורה וכל עוד לא ניתן גזר הדין.
- (ב) הוגשה בקשה לצו חילוט לפי סעיף 5 ולאחר הגשת הבקשה התגלו ראיות חדשות המצביעות על תקבולי עבירה נוספים, רשאי תובע באישור בית המשפט, לתקן את הבקשה לצו חילוט בכל שלב עד למתן צו החילוט.
10. בית המשפט המוסמך
(א) הסמכות העניינית והמקומית לדון בצו חילוט לפי הוראות פרק זה תהיה לבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום.
- (ב) הוגשה בקשה לצו חילוט לפי סעיף 5 ידון בה המותב שהרשיע את הנידון או שופט מתוך המותב.

ד ב ר י ה ס ב ר

על תקבולי עבירה בעבירה שבשלה הוגש כתב האישום, רשאי התובע, באישור בית המשפט, להגיש בקשה לצו חילוט גם אחרי התקופה האמורה, וכל עוד לא ניתן גזר דין. סעיף קטן (ב) מתייחס למצב שבו הוגשה בקשה לצו חילוט ולאחר הגשת הבקשה התגלו ראיות חדשות המצביעות על תקבולי עבירה נוספים. על פי הסעיף הקטן המוצע, בנסיבות אלה רשאי התובע, באישור בית המשפט, לתקן את הבקשה לצו החילוט וזאת בכל שלב עד למתן צו החילוט. זאת בדומה לאפשרות לתקן כתב אישום לאחר תחילת המשפט לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], אזרחי לפי תקנה 92 לתקנות סדר הדין האזרחי.

סעיף 10 מוצע לקבוע כי הסמכות העניינית והמקומית לדון בצו חילוט לאחר הרשעה תהיה נתונה לבית משפט הדין בהליך הפלילי. כאמור לעיל, הדין בבקשה לצו חילוט הוא הליך נפרד ומקביל להליך הפלילי. מוצע לאפשר קיום דיון בבקשה לצו חילוט לפני דן יחיד, גם אם הדיון בהליך הפלילי שבמסגרתו נדונה שאלת ביצוע העבירה שבבסיס בקשת החילוט נידון לפני מותב תלתא. במקרה כזה, השופט הדין יהיה שופט מתוך המותב. כך יובטח שהשופט שידון בבקשה לצו חילוט יכיר את המסכת העובדתית הרלוונטית לבקשה.

ההצדקה לקיום הדיון לפני דן יחיד מתבססת על ההכרה במאפיינים האזרחיים של ההליך והצורך בבירור סוגיות קנייניות. כשם שבמשפט אזרחי בירור מחלוקות קנייניות בערכאה הראשונה נעשה לפני דן יחיד, ניתן הדבר גם כאן.

טענותיו לפני בית המשפט, בטרם יחליט בבקשה לחילוט. יובהר כי אם המשיב בחר שלא לנצל הזדמנות זו, רשאי בית המשפט להכריע בבקשת החילוט.

סעיף 8 מוצע לעגן את זכות העיון של משיב בבקשה ולקבוע במפורש כי חלה חובת גילוי של מסמכים הקשורים בבקשת החילוט. הוראה זו מטרתה לאפשר למשיב לקבל את המידע הדרוש לו לצורך התגוננות מפני בקשת החילוט. לגבי הנאשם, ככלל, החומר שבבסיס בקשת החילוט יהיה חומר החקירה שהועבר לנאשם לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי). ואולם ככל שקיימים חומרים נוספים יש להעבירם לעיונו של הנאשם. לגבי טוען לזכות ברכוש, יש להעביר אליו רק את החומר הרלוונטי לבקשת החילוט ואין הצדקה למסור לו את כל חומר החקירה בעניינו של הנאשם. הסעיף המוצע קובע כי לצורך מימוש זכות העיון יחולו ההוראות החלות לעניין גילוי מסמכים בהליך אזרחי, קרי תקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן – תקנות סדר הדין האזרחי) (ראו פרק ט', סימן ג' לתקנות האמורות). יובהר כי אם המשיב נפטר יש להגיש את בקשת החילוט כנגד יורשיו (ולא כנגד עיזבונם) וכך תהיה נתונה להם זכות העיון (ראו לעניין זה רע"א 6590/10 עיזבון המנוח פואד אשתייה ז"ל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.05.2012)).

סעיף 9 סעיף 9 המוצע עניינו בראיות חדשות שהתגלו אחרי הגשת כתב אישום. סעיף קטן (א) קובע כי על אף הוראות סעיף 5(א) המוצע, ולפיו יש להגיש בקשה לצו חילוט בתוך 30 ימים ממועד הגשת כתב אישום, אם התגלו אחרי התקופה האמורה ראיות חדשות המצביעות

פרק ג': חילוט תקבולי עבירה או שווים שלא בעקבות הרשעה

סימן א': צו חילוט שלא בעקבות הרשעה

11. (א) בית המשפט רשאי לצוות, לבקשת פרקליט מחוז, על חילוט רכוש שהוא תקבולי עבירה בעבירת פשע או בעבירה המנויה בתוספת הראשונה לחוק מאבק בארגוני פשיעה, אף שלא הורשע אדם בביצוע העבירה, אם מצא כי מתקיים אחד מאלה:
- (1) אין אדם החשוד בביצוע העבירה, או שהאדם החשוד בביצוע העבירה נפטר, אינו נמצא בישראל דרך קבע או שלא ניתן לאתרו, ועל כן לא ניתן להגיש כתב אישום נגדו;
- (2) בית המשפט שוכנע, בעקבות הודעת פרקליט מחוז, כי מתקיימים טעמים מיוחדים שבשלהם אין להגיש כתב אישום נגד החשוד בביצוע העבירה או להמשיך בהליך הפלילי נגד הנאשם בביצועה.
- (ב) בצו החילוט יפרט בית המשפט את הרכוש המוחלט.
- (ג) הוכח לבית המשפט כי תקבולי העבירה ניתנו לחשוד או לנאשם בביצוע העבירה, בכסף, יראו כתקבולי עבירה לענין סעיף זה, כל רכוש אחר בשווי תקבולי העבירה, הנמצא בבעלותו, בחזקתו, בשליטתו או בחשבונו של החשוד או הנאשם, לפי הענין; בסעיף קטן זה, "כסף" – מזומנים, המחאות בנקאיות, המחאות נוסעים, מטבעות וירטואליים, ניירות

דברי הסבר

נוסף על תנאי מקדמי זה, על בית המשפט להשתכנע כי לא ניתן לנהל הליך פלילי נגד החשוד מכיוון שהחשוד אינו ידוע, נפטר או שלא ניתן לאתרו, או שעל בית המשפט להשתכנע, לפי הודעת פרקליט המחוז, כי מתקיימים טעמים מיוחדים שבשלהם התביעה החליטה כי אין להגיש כתב אישום נגד החשוד או להמשיך בהליך פלילי נגד הנאשם. החלופה האחרונה מכוונת למקרים שבהם יש קושי ייחודי בניהול ההליך הפלילי, אך התביעה סבורה כי קיימת הצדקה לחלט את תקבולי העבירה (למשל, במקרה שבו לא ניתן לקיים הליך פלילי נגד כל החשודים בביצוע העבירה והתביעה החליטה להגיש כתב אישום נגד המעורבים העיקריים בלבד. במקרה כזה התביעה תוכל לבקש מבית המשפט לחלט רכוש שלא בעקבות הרשעה ממי שהוחלט שלא להגיש נגדו כתב אישום). לפי ההסדר המוצע על בית המשפט להשתכנע כי הטעמים המיוחדים שפורטו בבקשה אכן מוצדקים.

סעיף קטן (ב) של סעיף 11 המוצע מבהיר כי יש לפרט את הרכוש המוחלט, נוכח העובדה כי חילוט לפי סעיף זה מתאפשר רק ביחס לתקבול העבירה עצמו (ובכלל זה גלגולו – ראו הגדרת "תקבולי עבירה").

סעיף קטן (ג) של סעיף 11 קובע חריג לכלל האמור וקובע כי אם העבירה הניבה תקבולים שהם כסף, בית המשפט רשאי להורות על חילוט רכוש אחר בשווי תקבולי העבירה שהוכחו לפניו, ממי שנקבע כי ביצע את העבירה. ההצדקה לחריג זה נובעת מקשי העקיבה אחר כסף או כל אמצעי תשלום אחר שאינו ניתן לעקיבה. יצוין כי ההגדרה המוצעת למונח "כסף" מסתמכת על הגדרת "כספים" בחוק איסור הלבנת הון.

סעיפים בפרק ג' המוצע מוסדר חילוט תקבולי עבירה 11 ו-12 שלא בעקבות הרשעה בהליך פלילי. הוראות הפרק מקנות סמכות חילוט שאינה מותנית בקיומה של הרשעה בעבירה שאת תקבוליה מבקשים לחלט.

הסדר חילוט שלא בעקבות הרשעה, המכונה בחוקים אחרים "חילוט אזרחי" קיים כיום בחוק מאבק בארגוני פשיעה (פרק ד'). בחוק איסור הלבנת הון (סעיף 22), ובפקודת הסמים (סעיף 36ב). גם בבסיס הסדר זה עומד העיקרון ולפיו אין אפשרות לרכוש זכות ברכוש שהתקבל בעבירה. התפיסה של החילוט כהשבה ולא כעונש מצדיקה גם את קיומו של הסדר זה השואב את עיקריו מתחומים אזרחיים של השבה ועשיית עושר שלא במשפט.

ההסדר המוצע כולל שני מסלולי חילוט שלא על בסיס הרשעה. האחד, מתייחס לחילוט של תקבול העבירה עצמו או גלגולו במצבים המפורטים בסעיף 11 המוצע. השני, מתייחס לחילוט של שווי תקבולי העבירה במצבים המפורטים בסעיף 12 המוצע.

סעיף 11 המוצע קובע כי פרקליט מחוז והוא בלבד רשאי לבקש מבית המשפט לחלט רכוש שהוא תקבול עבירה, שלא בעקבות הרשעה. לפי סעיף קטן (א) של הסעיף האמור תנאי מקדמי להגשת הבקשה הוא שהתקבול הושג כתוצאה מעבירת פשע או מעבירה המנויה בתוספת הראשונה לחוק המאבק בארגוני פשיעה. העבירות המנויות בתוספת האמורה הן עבירות עוון שאופייניות לפעילות עבריינית סדרתית ומתוחכמת ולכן יש הצדקה לאפשר חילוט חריג זה גם ביחס לעבירות אלה. יודגש, כי על אף השימוש במונח עבירה, אין הכוונה שיש להוכיח את קיומה מעבר לספק סביר כנהוג במשפט פלילי, אלא די ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי (ראו דברי הסבר לסעיף 31 המוצע).

ערך למוכ"ז, שטרות סחירים, וכן כרטיס תשלום ואמצעי תשלום אחר שהמנפיק מתיר לכל אדם לעשות בהם שימוש; לעניין הגדרה זו, "כרטיס תשלום" – לוחית או חפץ אחר המיועדים לרכישת נכסים או שירותים או למשיכת מזומנים, שניתן לצבור בהם ערך כספי.

(א) בית המשפט רשאי לצוות, לבקשת פרקליט מחוז, על חילוט רכוש בשווי תקבולי עבירה בעבירת פשע או בעבירה המנויה בתוספת הראשונה לחוק מאבק בארגוני פשיעה, אף שלא הורשע אדם בביצוע העבירה, אם מצא כי מתקיימים שניים אלה:

12. צו לחילוט בשווי תקבולי עבירה שלא בעקבות הרשעה

(1) לא הוגש כתב אישום נגד החשוד בביצוע העבירה או הופסק ההליך הפלילי נגד הנאשם בביצועה, בשל התנהגות פסולה של החשוד או הנאשם, לפי העניין, לרבות הימלטותו מן הדין (בסעיף קטן זה – מניעה להמשך ההליכים);

(2) חלפו שנתיים מהמועד שבו נוצרה המניעה להמשך ההליכים, ובמהלך תקופה זו נעשה מאמץ סביר להגיש כתב אישום או לחדש את ההליך הפלילי, לפי העניין; בית המשפט רשאי לאפשר הגשת בקשה לצו חילוט לפי סעיף זה אף בטרם חלפה התקופה האמורה, אם מצא כי קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

(ב) על צו חילוט לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 2(ב) עד (ד), בשינויים המחוייבים.

סימן ב': בקשה לצו חילוט בעקבות הרשעה והדין בה

13. (א) בקשת פרקליט מחוז לצו חילוט לפי פרק זה, תוגש בכתב ותפרט את אלה:

13. בקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה

(1) העובדות והתנאים המתקיימים בנסיבות העניין, שבשלהם ניתן לחלט רכוש לפי פרק זה;

(2) לעניין חילוט לפי סעיף 11 – פירוט ותיאור הרכוש שמבקשים לחלט;

(3) לעניין חילוט לפי סעיף 12 – הערכת שווי תקבולי העבירה ואם מתבקש חילוטו של רכוש מסוים – פירוט ותיאור הרכוש שמבקשים לחלט.

ד ב ר י ה ס ב ר

התקופה האמורה אם מצא כי קיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת.

סעיף קטן (ב) של סעיף 12 המוצע קובע כי ההוראות שבסעיף 2(ב) עד (ד) המוצע החלות על צו חילוט לאחר הרשעה, לעניין אופן קביעת צו החילוט, סכום החילוט והמקורות שאליהם ניתן לפנות לאיתור רכוש וחילוטו יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על צו חילוט בשווי תקבולי עבירה שלא בעקבות הרשעה. השינויים המחוייבים לעניין זה הם בין השאר קריאת ההוראות המכוונות כלפי הנידון כמכוונות כלפי הנאשם או החשוד, לפי העניין.

יצוין כי סמכות חילוט בשווי של תקבולי עבירה שלא בעקבות הרשעה קיימת כיום בסעיף 136 לפקודת הסמים. סעיף דומה, המאפשר לבית המשפט להורות על חילוט שוויו של תקבול עבירה שקיבל חשוד או נאשם שיש די ראיות להגיש נגדו כתב אישום, והוא נמלט מהדין הקיים בסעיף 28 לחוק האנגלי (Proceeds of Criminal Act 2002, c.29, s.28 (Eng.)).

סעיפים 13 עד 15 המוצעים שעניינם בבקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה ובריון בבקשה כאמור דומים לסעיפים 5 עד 7 המוצעים שעניינם בבקשה לצו חילוט בעקבות הרשעה, אך יש בהם

סעיף 12 המוצע עניינו בחילוט רכוש בשווי תקבולי עבירה, שלא בעקבות הרשעה. סמכות חילוט זו היא סמכות חריגה ולפיכך הסעיף מונה תנאים מצומצמים ונוקשים יותר להפעלתה מהתנאים הקבועים בסעיף 11 המוצע. לפי הסעיף המוצע, פרקליט מחוז יהיה רשאי לבקש חילוט בשווי תקבולי עבירה שלא בעקבות הרשעה, במצבים מיוחדים שבהם לא הוגש כתב אישום נגד החשוד או הופסק ההליך הפלילי נגד הנאשם נוכח התנהגות פסולה של החשוד או הנאשם. הפסקת ההליך הפלילי כנגד הנאשם כוללת הן את האפשרות של חזרה מכתב האישום כאמור בסעיפים 93 ו-94 לחוק סדר דין הפלילי והן את האפשרות להתליית הליכים כאמור בסעיף 94 לחוק האמור. התנהגות פסולה כוללת, למשל, שיבוש משמעותי להליך הפלילי דרך השפעה על עדים וכן הימלטות מהדין. מכיוון שהנאשם או החשוד עצמו אחראי למניעת המשך ההליכים, דבק בו אשם המצדיק לאפשר את חילוט שוויים של תקבולי העבירה, בדומה לחילוט לאחר הרשעה.

בנוסף, על התביעה להוכיח, בטרם הגשת הבקשה, כי במשך שנתיים עשתה מאמץ סביר להגיש את כתב האישום או לחדש את ההליך הפלילי. מאמץ מעין זה יכול להיות בניסיון לגלות ראיות חדשות או בניסיון לאתר את החשוד או הנאשם. עם זאת, בית המשפט רשאי לקצר את

(ב) הוגשה בקשת לצו חילוט לפי סעיף קטן (א) יהיה המשיב בבקשה הטוען לזכות ברכוש וכן החשוד או הנאשם בביצוע העבירה שבקשר אליה מתבקש חילוט הרכוש, ובלבד שהם ידועים וניתן לאתרם בשקידה סבירה.

14. פרקליט מחוז ימסור הודעה על הגשת בקשה לצו חילוט לפי סעיף 13 למשיב כאמור בסעיף קטן (ב) של הסעיף האמור; בהודעה תצוין זכותו של מקבל ההודעה לבקש להשמיע את טענותיו בעניין החילוט.

15. הוראות סעיפים 7 ו-8 יחולו לעניין דיון בצו חילוט לפי פרק זה, בשינויים המחוייבים. שמיעת טענות המשיב וגילוי מסמכים

16. הוגשה בקשה לצו חילוט לפי סעיף 13 ולאחר הגשת הבקשה התגלו ראיות חדשות המצביעות על תקבולי עבירה נוספים, רשאי פרקליט מחוז, באישור בית משפט, לתקן את הבקשה לצו חילוט בכל שלב עד למתן צו החילוט. ראיות חדשות שהתגלו אחרי הגשת בקשה לצו חילוט

17. (א) הסמכות העניינית לדון בצו חילוט לפי הוראות פרק זה תהיה נתונה לבית המשפט המוסמך לדון בעבירה שבקשר אליה מתבקש החילוט. בית המשפט המוסמך

(ב) הסמכות המקומית לדון בצו חילוט לפי פרק זה תהיה נתונה לבית המשפט שבאזור שיפוטו מתקיים אחד מאלה:

(1) נעברה העבירה שבקשר אליה מתבקש החילוט;

(2) נמצא הרכוש שאותו מבקשים לחלט;

(3) נמצא מקום מגוריו של המשיב.

(ג) בית המשפט שאליו הוגשה בקשה לצו חילוט לפי הוראות פרק זה רשאי לדון בבקשה בדין יחיד.

ד ב ר י ה ס ב ר

עבירה שלא בעקבות הרשעה, לפי סעיף 12 המוצע, די בכך שהתגלו ראיות המצביעות על תקבולי עבירה נוספים ולכן על שווי תקבולי עבירה גבוה יותר, אך אם הוגשה בקשה לצו חילוט של תקבולי עבירה שלא בעקבות הרשעה, לפי סעיף 11, יש להצביע על תקבול עבירה מסוים שהתגלה או על גלגול.

סעיף 17 סעיף 17 המוצע קובע הוראות לעניין הסמכות העניינית והמקומית לדון בצו חילוט שלא

בעקבות הרשעה לפי פרק ג' המוצע. על פי הסעיף המוצע, הסמכות העניינית תהיה נתונה לבית המשפט שהיה מוסמך לדון בעבירה לו היה מוגש כתב אישום בעניינו של החשוד או לבית המשפט שהוגש אליו כתב אישום בעניינו של הנאשם אך ההליך הופסק. אף שאין מדובר בהליך פלילי, בית המשפט נדרש לבחון אם התקיימה עבירה ולכן ראוי לקבוע את הסמכות העניינית בדומה להליך הפלילי.

הסמכות המקומית תהיה נתונה לבית המשפט שבו נעברה העבירה שבקשר אליה מתבקש החילוט או היכן שנמצא הרכוש שאותו מבקשים לחלט או מקום מגוריו של המשיב. הסדר דומה קיים בתקנה 8 לתקנות הסמים, הקובעת את הסמכות המקומית לבקשות חילוט לפי פקודת הסמים וחוק איסור הלבנת הון.

שינויים מעטים הנובעים מכך שמדובר בהליך שונה. סעיף 13(א) קובע שבבקשה לפי סעיף 11 פרקליט המחוז חייב לפרט את הרכוש המבוקש לחילוט, שכן בבקשה לפי סעיף זה ניתן לחלט רק את תקבול העבירה או את גלגולו. זאת, בניגוד לבקשה לחילוט לפי סעיף 12 שבה די שפרקליט המחוז יפרט את הערכת שווי תקבולי העבירה ועליו לפרט את הרכוש ולתארו רק אם מתבקש חילוט של רכוש מסוים, בדומה להוראות סעיף 5.

סעיף 13(ב) מבהיר שנוסף על כך שטוען לזכות ברכוש יהיה המשיב בבקשה רק אם הוא ידוע וניתן לאתרם בשקידה סבירה, גם החשוד או הנאשם יהיה משיב בבקשה רק אם הוא ידוע וניתן לאתרם בשקידה סבירה. זאת בניגוד לבקשה לחילוט לאחר הרשעה, שבה הנאשם יהיה תמיד המשיב שכן הוא ידוע ועומד לדין פלילי בשל העבירה.

סעיף 15 מחיל את ההוראות לעניין שמיעת טענות המשיב וגילוי מסמכים שבסעיפים 7 ו-8 המוצעים, בשינויים המחוייבים.

סעיף 16 סעיף 16 המוצע שעניינו תיקון בקשה לצו חילוט בשל ראיות חדשות שהתגלו אחרי הגשת הבקשה דומה במהותו לסעיף 9(ב) המוצע. למען הסר ספק יובהר כי ככל שהוגשה בקשה לצו חילוט בשווי תקבולי

18. הוגשה בקשה לצו חילוט לפי פרק זה, והוגש כתב אישום נגד החשוד בביצוע העבירה שבקשר אליה התבקש צו החילוט או חודש ההליך הפלילי נגד הנאשם באותה עבירה, לא ידון בית המשפט בבקשה, ואם החל לדון בה – יפסיק את הדיון, אלא אם כן מצא כי מתקיימים טעמים מיוחדים שיירשמו המצדיקים שלא לעשות כן.

פרק ד': סיוגים לחילוט

19. (א) בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש, כולו או חלקו, אף אם הוכחו העובדות והתנאים לחילוט הרכוש לפי חוק זה, אם טוען לזכות ברכוש הוכיח את זכותו ברכוש, ומתקיים המפורט להלן לפי העניין.

סיוגים לחילוט
רכוש בשל זכויות
של אחר ברכוש

(1) לעניין רכוש שהוא תקבולי עבירה – הטוען לזכות ברכוש הוכיח כי זכותו ברכוש נרכשה לפני המועד שבו נתפס הרכוש לפי סעיף 30 (בסעיף זה – מועד התפיסה), וכן כי מתקיים אחד מאלה:

(א) הוא רכש את זכותו ברכוש לפני שהרכוש היה לתקבולי עבירה והרכוש היה לתקבולי עבירה בלא ידיעתו או על אף התנגדותו;

(ב) הוא רכש את זכותו ברכוש אחרי שהרכוש היה לתקבולי עבירה, ועשה כן בתמורה ובתום לב ובלי שהיה יכול לדעת כי הרכוש הוא רכוש כאמור;

(2) לעניין רכוש של הנידון שאינו תקבולי עבירה – הטוען לזכות ברכוש הוכיח כי זכותו ברכוש נרכשה לפני מועד התפיסה בתום לב;

(3) לעניין רכוש של אדם אחר כאמור בסעיפים 2(ג) או 4(ב) – הטוען לזכות ברכוש אינו האדם שהנידון העביר אליו את הרכוש או מימין את רכישת זכותו ברכוש, והוא הוכיח כי זכותו ברכוש נרכשה לפני מועד התפיסה וכי רכש את זכותו בתמורה ובתום לב.

ד ב ר י ה ס ב ר

ראשית, על פי סעיף קטן (א) המוצע, כדי להתגונן מפני בקשת החילוט על הטוען לזכות ברכוש להוכיח את זכותו ברכוש, וזאת ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אזרחי (ראו סעיף 31 המוצע). נוסף על כך על הטוען לזכות ברכוש להוכיח כי זכותו נרכשה לפני המועד שבו נתפס הרכוש לפי סעיף 30 המוצע (להלן – מועד התפיסה). מועד התפיסה הוא המועד שבו המדינה ביצעה מעשה פומבי כדי להבטיח את הרכוש המיועד לחילוט ולכן כל ניסיון לרכוש זכות ברכוש לאחר מועד זה נגוע באופן אינהרנטי בחוסר תום לב.

סעיף קטן (א), מונה גם בפסקאות (1) עד (3) שבו, תנאים נוספים שעל הטוען לזכות ברכוש להוכיח כדי שזכותו תגבר על זכות החילוט, וזאת בהתאם לסוג הרכוש שמבקשים לחלוט:

– לעניין רכוש של הנידון שאינו תקבולי עבירה – כשהחילוט המבוקש הוא של רכוש של הנידון בשווי תקבולי העבירה, הרכוש עצמו אינו רכוש "פסול" ולכן כל שעל הטוען לזכות להוכיח הוא שרכש את זכותו ברכוש טרם מועד התפיסה, בתום לב. יצוין כי לגבי טוען לזכות ברכוש שהוא תאגיד בנקאי, רשאי בית המשפט, לצורך בחינת תום הלב של התאגיד הבנקאי, לבחון, בין השאר, את היישום הסביר והמקובל של ההוראות הרגולטוריות הרלוונטיות בנסיבות העניין, בידי אותו תאגיד בנקאי.

סעיף 18 מוצע לקבוע כי אם לאחר הגשת הבקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה, הוגש בסופו של דבר כתב אישום נגד החשוד בביצוע העבירה או חודש ההליך הפלילי נגד הנאשם באותו עבירה, יופסקו ההליכים בעניין צו החילוט לפי פרק ג' המוצע ותינתן קדימות לניהול ההליך הפלילי. קדימות זו תמנע כפול בירור ובזבוז זמן שיפוטי שכן בית המשפט הדן בהליך הפלילי ממיילא דן בהרשעתו של הנאשם ולכן עליו לדון גם בבקשה לצו חילוט הנובעת מהרשעה זו. הסעיף המוצע קובע כי ההליכים יופסקו ולא יעוכבו מכיוון שבמסגרת ההליך הפלילי תתברר גם שאלת החילוט ולא יהיה צורך לשוב ולדון בשאלה זו במסגרת הליך החילוט בלא הרשעה.

סעיף 19 פרק ד' המוצע קובע סיוגים לחילוט רכוש לפי החוק המוצע. סיוגים דומים מצויים בחוק מאבק בארגוני פשיעה, בחוק איסור הלבנת הון ובפקודת הסמים.

סעיף 19 המוצע מתייחס למצבים שבהם זכותו של טוען לזכות ברכוש (שאינו החשוד, הנאשם או הנידון) גוברת על זכותה של המדינה לחילוט הרכוש. הטוען לזכות ברכוש, כהגדרתו המוצעת בסעיף 1, יכול שיהיה, בין השאר, נושה של הנידון הטוען שהרכוש שבידי הנידון אינו של הנידון אלא של הנושה, או צד שלישי שקיבל לידי את תקבול העבירה.

(ב) מצא בית המשפט כי אין לחלט רכוש לפי הוראות סעיף זה, בשל זכותו של טוען לזכות ברכוש, אך סבר כי ניתן לחלט את הרכוש בכפוף לזכותו של הטוען לזכות ברכוש, רשאי הוא, על אף האמור בסעיף זה, להורות על חילוט הרכוש בכפוף לזכות האמורה.

(ג) מצא בית המשפט כי אין לחלט חלק מהרכוש לפי הוראות סעיף זה, בשל זכותו של טוען לזכות ברכוש, באותו חלק, רשאי הוא, על אף האמור בסעיף זה, לחלט גם את החלק האמור בכפוף למתן הוראות בעניין תשלום לטוען לזכות ברכוש, בשל זכותו כאמור.

20. בית המשפט לא יצווה על חילוט רכוש שהוא מיטלטלין שאינם ניתנים לעיקול לפי סעיף 22(א)(1) עד (6) לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967.¹²

דברי הסבר

לחלט את זכות הבעלות בדירה בכפוף לזכות השכירות של טוען לזכות ברכוש, רשאי בית המשפט להורות על חילוט הרכוש בכפוף לזכות האמורה. הוראה זו נועדה להתגבר על האיסור הגורף הקבוע בסעיף קטן (א) המוצע ולאפשר חילוט במצב שבו ניתן להמשיך להגן על זכותו של הטוען לזכות ברכוש גם לאחר החילוט.

בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי אם מתקיימים סייגים לחילוט בנוגע לחלק מהרכוש, ניתן לחלט את הרכוש כולו בכפוף למתן הוראות בעניין תשלום לטוען לזכות ברכוש בשל זכותו בחלק האמור. הוראה זו נועדה להתמודד עם מצבים שבהם החשוד, הנאשם או הנידון מחזיק ברכוש יחד עם טוען לזכות ברכוש. בדומה לסעיף קטן (ב) המוצע, גם כאן מטרת ההוראה היא להתגבר על האיסור הגורף הקבוע בסעיף קטן (א) המוצע ולאפשר חילוט במצב שבו ניתן לפצות את הטוען לזכות ברכוש על הפגיעה בזכותו.

סעיף 20 הסעיף המוצע קובע סייג נוסף לחילוט רכוש לפי החוק המוצע, ולפיו אין לחלט רכוש שהוא מיטלטלין שאינם ניתנים לעיקול לפי סעיף 22(א)(1) עד (6) לחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967. סייג זה מופיע גם בסעיף 19(א) לחוק מאבק בארגוני פשיעה ובסעיף 36(ג) לפקודת הסמים, והוא נועד למנוע חילוט רכוש שהכרחי למחייתו של אדם.

יצוין כי בסעיף 19 לחוק מאבק בארגוני פשיעה ובסעיף 36 לפקודת הסמים קיים סייג לחילוט ולפיו יש להותיר אמצעי מחיה סבירים ומקום מגורים סביר לבעל הרכוש ולבני משפחתו הגרים עמו. סייג זה אינו מעוגן בחוק המוצע מכיוון שהחוק המוצע מסדיר חילוט תקבולי עבירה בלבד ולא חילוט אמצעי עבירה. מאחר שאדם אינו יכול לרכוש זכות ברכוש שמקורו בביצוע עבירה, אין להותיר בידיו את שקיבל מהעבירה ואין למצבו הכלכלי השפעה על הנחת המוצא הזו. עם זאת, במסגרת הצווים הזמניים הורחבו הסייגים האמורים מכיוון שכל עוד לא הוכח שהנאשם התעשר כתוצאה מביצוע עבירה אין הצדקה שלא לאפשר לו להמשיך בהתנהלות כלכלית סבירה (ראו דברי הסבר לסעיף 23).

– לעניין רכוש שהוא תקבולי עבירה – אם הטוען לזכות ברכוש רכש את זכותו ברכוש לפני שהרכוש היה לתקבולי עבירה, עליו להוכיח כי הרכוש הפך להיות תקבולי עבירה בלא ידיעתו או על אף התנגדותו. מצב מעין זה נדיר יחסית אך הוא אפשרי, למשל, כאשר אדם רכש רכוש ומעביר אותו לאחר והאחר משלם לנידון ברכוש זה כדי לגרום לו לבצע עבירה. במקרה כזה על הטוען לזכות ברכוש להוכיח כי הוא לא ידע שהרכוש האמור יהיה לתקבולי עבירה או שהוא התנגד לכך. אם הטוען לזכות ברכוש רכש את זכותו ברכוש לאחר שהרכוש היה לתקבולי עבירה, עליו להוכיח כי עשה כן בתמורה ובתום לב. מצב זה נפוץ יותר והוא הוכר בפסיקה. ראו למשל בע"א 8679/06 חביץ' נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 30.12.2008) שם נאמר כי "כאשר מדובר בבעלי זכות קניינית תמי לב, עצם מעורבות הנכסים בדבר עבירה אינו מפקיע את זכותם ברכוש" (ראו בפסקה 7 לפסק דינו של המשנה לנשיאה ריבלין). לעניין זה יובהר כי התנאי האמור נוגע לכלל תקבולי העבירה בין שהם תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון ובין שהם תקבולי עבירות קודמות שעל בסיסן נקבע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני כאמור בסעיף 3(א)(5).

לעניין רכוש של אדם אחר כאמור בסעיפים 2(ג) ו-4(ב), כלומר – רכוש שהנידון העביר לאדם אחר או רכוש שהנידון מימן את רכישתו, בלא תמורה או בתמורה נמוכה באופן בלתי סביר ממחיר השוק – ברור כי האדם שאליו הועבר הרכוש או שרכושו מומן כאמור לא היה יכול לרכוש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב, שכן הנסיבות שבהן נרכש הרכוש או מומנה רכישתו מצביעות בשלעצמן על העדר תמורה וחוסר תום לב. לכן זכותו של אדם כאמור אינה יכולה לגבור על החילוט. במקרה כזה הטוען לזכות ברכוש יכול שיהיה כל אדם אחר, מלבד אדם כאמור, והוא צריך להוכיח כי רכש את זכותו ברכוש בתמורה ובתום לב. תום הלב יתבטא לעניין זה, בין השאר, בשאלה אם האדם שרכש את הרכוש ידע כי מדובר ברכוש של נידון שהועבר לאחר כדי להתחמק מהחילוט.

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי אם ניתן לחלט את הרכוש בכפוף לזכותו של הטוען לזכות ברכוש (למשל

¹² ס"ח התשכ"ז, עמ' 116.

פרק ה': צו זמני

- (1) צו תפיסה;
  - (2) צו מניעה;
  - (3) צו עיקול;
  - (4) צו בדבר מתן ערבויות מטעם החשוד, הנאשם או אדם אחר המחזיק ברכוש;
  - (5) צו הכולל הוראות בדבר ניהול זמני של הרכוש, ובכלל זה מימושו, בידי האפוטרופוס הכללי או מי שהוא הסמיך לכך, או בידי כונס נכסים שימונה לשם כך;
  - (6) צו המורה על רישום הערה או רישום אחר בפנקסים המתנהלים על פי דין, ובכלל זה רישום שיעבוד;
  - (7) כל צו זמני אחר הדרוש, לדעת בית המשפט, כדי למנוע את סיכול החילוט, להבטיח את מימושו או למנוע פגיעה בערכו של הרכוש המיועד לחילוט.
- (ב) הוגשה בקשה לצו חילוט לפי חוק זה רשאי בית המשפט שאליו הוגשה הבקשה, על פי בקשת תובע – אם הבקשה לצו חילוט הוגשה לפי פרק ב' או על פי בקשת פרקליט מחוז או משנהו – אם הבקשה הוגשה לפי פרק ג', לתת צו זמני, אם נוכח כי מתקיימים לכאורה העובדות והתנאים הנדרשים לחילוט רכוש לפי חוק זה וכי אימתן הצו הזמני עלול להכביד על מימוש החילוט, לסכלו או לפגוע בערכו של הרכוש המיועד לחילוט.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשל מורכבות ההחזקה וניהול הרכוש, או שהחזקת הרכוש טוביל לפגיעה בערכו (למשל ירידת ערך של מכונות, מלאי עסקי ועוד). מתן צו כזה מחייב איזון בין הקושי או הנוק העלולים להיגרם עם המשך החזקת הרכוש ובין הפגיעה במשיב כתוצאה מהמכירה, ככל שתידחה הבקשה לצו חילוט בסופו של דבר. בפסקה (6) מוסמך בית המשפט לתת צו המורה על רישום בפנקסים המתנהלים על פי דין, ובכלל זה רישום שעבוד, ובפסקה (7) מוסמך בית המשפט לתת כל צו אחר שיסייע בהגשמת מטרתו של הצו הזמני כאמור לעיל – למנוע את סיכול החילוט, להבטיח את מימושו או למנוע פגיעה בערכו של הרכוש המיועד לחילוט.

בסעיף קטן (ב) של סעיף 21 המוצע נקבע כי הדרג המוסמך להגיש את הבקשה לצו חילוט יהיה גם זה המוסמך להגיש את הבקשה לצו זמני – היינו: תובע – אם הצו הזמני מוגש במסגרת בקשה לצו חילוט בעקבות הרשעה, או פרקליט מחוז – אם הצו הזמני מוגש במסגרת בקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה. עם זאת, בבקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה, מוצע שגם המשנה לפרקליט המחוז יהיה רשאי להגיש בקשה לצו זמני שכן הבקשה לצו זמני מסתמכת על הבקשה לצו חילוט ולכן די במעורבותו של המשנה לפרקליט המחוז בבקשה לצו זמני לאחר שפרקליט המחוז אישר את הגשת הבקשה לצו חילוט.

סעיף 21 בפרק ה' מוצע להסדיר את נושא הצווים הזמניים בבקשות לצו חילוט בעקבות הרשעה או שלא בעקבות הרשעה. מטרת צווים אלה להבטיח את מימוש צו החילוט, למנוע את סיכולו או למנוע פגיעה בערכו של הרכוש המיועד לחילוט. תפיסה ראשונית של הרכוש נעשית בדרך כלל במהלך החקירה אגב שימוש בסמכויות אכיפה ובפרט תוך שימוש בסמכויות החיפוש והתפיסה המעוגנות בסעיף 32 לפקודת מעצר וחיפוש (ראו גם בדברי הסבר לסעיף 30 המוצע). עם הגשת הבקשה לצו חילוט, מוצע להסמיך את בית המשפט להורות על צו זמני מכוח החוק המוצע.

בסעיף קטן (א) של סעיף 21 המוצע מוגדרים סוגי הצווים הזמניים שבית המשפט מוסמך לתת – צו תפיסה (פסקה (1)); צו מניעה (פסקה (2)); צו עיקול (פסקה (3)); צו בדבר מתן ערבויות מטעם החשוד, הנאשם או אדם אחר המחזיק ברכוש (פסקה (4)) – לעניין זה יובהר כי החלופה לערבויות מטעם החשוד רלוונטית רק לצו זמני בבקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה; בפסקה (5) מוסמך בית המשפט לתת צו הכולל הוראות בדבר ניהול זמני של הרכוש ובכלל זה מימושו (כלומר – מכירתו), בידי האפוטרופוס הכללי או מי שהוא הסמיך לכך או בידי כונס נכסים שימונה לשם כך. צו למימוש הרכוש נועד בעיקר למצבים שבהם החזקת הרכוש בידי המדינה אינה אפשרית

22. (א) בקשה לצו זמני תוגש לא יאוחר מ־30 ימים לאחר הגשת בקשת החילוט. בקשה לצו זמני והדיון בה
- (ב) על בקשה לצו זמני לפי פרק זה והדיון בה יחולו הוראות סימן ג' לפרק ב' או הוראות סימן ב' לפרק ג', לפי העניין.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב) רשאי בית המשפט לדחות את הדיון לגבי זכותו של טוען לזכות ברכוש ולתת צו זמני בכפוף למתן הוראות לשם הבטחת זכותו כאמור שתוכרע בהליך העיקרי.
- (ד) בית המשפט לא ייתן צו זמני הכולל הוראות לאפוטרופוס הכללי או למי שהוא הסמיך לכך בדבר ניהול זמני של הרכוש או מימוש, אלא לאחר שנתן הזדמנות לאפוטרופוס הכללי להשמיע את עמדתו בעניין.
23. (א) על מתן צו זמני לפי פרק זה יחולו הוראות פרק ד', בשינויים המחוייבים. סייגים למתן צו זמני
- (ב) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), בית המשפט לא ייתן צו זמני לפי פרק זה אלא אם כן נוכח כי לבעל הרכוש שלגביו יינתן הצו ולבני משפחתו הגרים עמו יהיו אמצעי מחיה סבירים.
- (ג) היתה לבעל עסק זכות ברכוש שלגביו מתבקש צו זמני לפי פרק זה ומצא בית המשפט כי מתן הצו הזמני לגבי אותו רכוש עלולה להביא להפסקת פעילותו השוטפת של העסק, רשאי הוא להורות כי חלקו של הרכוש ישמש למימון ההוצאות הכרוכות בהפעלת העסק, בתנאים שיוורה.

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 22 סעיף 22 המוצע עניינו בבקשה לצו זמני והדיון בה.
- בסעיף קטן (א) מוצע לקבוע כי בקשה לצו זמני תוגש בתוך 30 ימים מיום הגשת הבקשה לצו חילוט. פרק זמן זה נועד לתת שהות מספקת לתביעה כדי לעבור משלב התפיסה הראשונית מכוח פקודת מעצר וחיפוש, כאמור לעיל, לתפיסה מכוח צו זמני לפי הוראות פרק ה' המוצע.
- בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי טענותיו של טוען לזכות ייבחנו כבר בשלב הצו הזמני, ועל הדיון יחולו ההוראות בדבר בקשה לצו חילוט בעקבות הרשעה או שלא בעקבות הרשעה, לפי העניין והדיון בהן. הוראה זו דומה להוראה שבסעיף 25 לחוק מאבק בארגוני פשיעה, והיא מתבקשת נוכח קיומם של מצבים שבהם אין מחלוקת בדבר נכונות טענתו של הטוען לזכות ברכוש. במצב כזה, זכותו הקניינית של הטוען לזכות ברכוש מחייבת בירור מיידי כדי למזער את הפגיעה בזכות ואין הצדקה לדחות את הבירור עד תום ההליכים. במצבים שבהם הטענה לזכות ברכוש איננה מובהקת או פשוטה להכרעה מוצע להקנות לבית המשפט, בסעיף קטן (ג), את הסמכות לדחות את הדיון בטענות אלה לבירור שיערך בהליך העיקרי של הבקשה לצו חילוט. במסגרת זו, בית המשפט אף רשאי לתת הוראות לצורך הבטחת זכויותיו לכאורה של הטוען לזכות ברכוש.
- בסעיף קטן (ד) מוצע לקבוע כי בית המשפט לא ייתן צו זמני הכולל הוראות לאפוטרופוס הכללי, בדבר ניהול זמני של הרכוש או מימוש, אלא לאחר שנתן הזדמנות לאפוטרופוס הכללי להשמיע את עמדתו בעניין. סעיף זה נועד להבטיח שההוראות שניתן בהמשפט שוקל לתת יהיו ניתנות לביצוע בידי האפוטרופוס הכללי.
- סעיף 23 סעיף 23 המוצע עניינו בסייגים למתן צו זמני. סעיף קטן (א) מחיל על מתן צו זמני את הסייגים החלים לפי פרק ד' המוצע על מתן צו חילוט (ראו דברי הסבר לסעיפים 19 ו־20 המוצעים).
- נוסף על סייגים אלה מוצע לקבוע שלוש הגנות ייחודיות למשיב בבקשה לצו זמני:
- סעיף קטן (ב) מורה לבית המשפט להפעיל את סמכותו במתן צו זמני, כך שלמי שהרכוש נתפס מידו ולבני משפחתו הגרים עמו ייוותרו אמצעי מחיה סבירים. אמצעי מחיה סבירים כוללים גם מקום מגורים סביר, אף שממילא ניתן להניח כי המקרים שבהם בית המשפט יורה על מכירתו של מקום המגורים בשלב הצו הזמני נדירים ביותר. סבירותם של אמצעי המחיה תיבחן בכל מקרה לגופו, אך יש להבהיר כי אין הכוונה לשמור את רמת החיים שלה היה רגיל בעל הרכוש, אלא רק להשאיר בידיו אמצעים למחיה סבירה. לאחר הכרעה סופית במסגרת צו החילוט ולפיה אין למשיב זכות ברכוש, אין הצדקה להותיר לו אמצעי מחיה סבירים מתוך הסכום לחילוט (ראו לעניין זה דברי ההסבר לסעיף 20 המוצע).
- סעיפים קטנים (ג) ו־(ד) הם סייגים הנתונים לשיקול דעתו של בית המשפט והם מתבססים על הסייגים הקבועים בסעיף 3(41) לחוק האנגלי (Proceeds of Criminal Act (Eng.) (2002, c.29, s.41(3)). על פי סעיף קטן (ג), בית המשפט רשאי להימנע ממתן צו זמני לגבי חלקו של רכוש שימש למימון ההוצאות הכרוכות בהפעלת עסק, אם הוא נוכח כי מתן הצו לגבי אותו רכוש עלול להוביל להפסקת פעילותו השוטפת של העסק. מכיוון שזכויותיו של בעל העסק ברכוש לא הוכרעו באופן סופי במסגרת הבקשה לצו חילוט, ראוי להגן על פעילותו של העסק ולמנוע את סגירתו.

(ד) הוגשה בקשה לצו חילוט לפי פרק ב' וכן בקשה לצו זמני לפי פרק זה, רשאי בית המשפט, לבקשת הנאשם, להורות בצו הזמני כי חלק מהרכוש שלגביו ניתן הצו ישמש למימון הוצאות סבירות לצורך הייצוג המשפטי של הנאשם; בית המשפט לא יורה כאמור בסעיף קטן זה לגבי רכוש שהוא תקבולי עבירה; השר רשאי לקבוע את השיעור המרבי של הוצאות סבירות לייצוג משפטי שבית משפט יהיה רשאי להורות עליו לפי סעיף קטן זה.

24. החליט בית המשפט לתת צו זמני לפי פרק זה, יקבע את סוג הצו, הרכוש שאליו הוא מתייחס, תנאיו ותקופת תוקפו, והכול במידה שאינה עולה על הנדרש כדי להשיג את מטרתו הצו הזמני.

25. בית המשפט רשאי, לבקשת צד להליך, לדון מחדש בצו זמני שנתן לפי פרק זה, אם שוכנע כי הדבר מוצדק בשל נסיבות שהשתנו או עובדות חדשות שהתגלו לאחר מתן הצו הזמני.

פרק ו': תיקון, ביטול וערעור

26. (א) קבע בית המשפט בצו חילוט שנתן לפי פרק ב' כי יש יסוד סביר להניח ששווי תקבולי העבירה שקבע בצו אינו משקף את מלוא תקבולי העבירה וכי יהיה ניתן לשנות את הצו בעתיד אם יתגלו ראיות חדשות המצביעות על תקבולי עבירה נוספים, רשאי הוא, לבקשת פרקליט מחוז, לשנות את הצו, אם התגלו ראיות חדשות כאמור שלא היה ניתן לגלותן בשקידה סבירה טרם מתן הצו.

(ב) בקשה לתיקון צו חילוט לפי סעיף קטן (א) תוגש בתוך שנתיים מיום שהתגלו ראיות חדשות כאמור באותו סעיף קטן.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשל עובדות חדשות שהתגלו או שינוי הנסיבות שעמדו בבסיס ההחלטה לתת צו זמני מלכתחילה.

סעיף 26 מוצע לקבוע, בסעיף קטן (א) של סעיף 26 המוצע, כי התביעה תהיה רשאית להגיש בקשה לתיקון צו חילוט שניתן בעקבות הרשעה בשל ראיות חדשות שהתגלו. על פי הסעיף המוצע יהיה ניתן להגיש בקשה לתיקון צו החילוט רק בהליך חילוט בעקבות הרשעה והוא מאפשר לתקן את הסכום המיועד לחילוט (היינו – שווי תקבולי העבירה) רק אם בית המשפט התיר זאת מראש בעת מתן צו החילוט המקורי ואם התגלו ראיות חדשות המצביעות על תקבולי עבירה נוספים שלא היה ניתן לגלותן בשקידה סבירה. הוראות הסעיף באות לאון בין הצורך בסופיות ההליך ובין הצורך באכיפת החוק והן נותנות מענה למצבים שבהם יש קושי לזהות מראש את שווי תקבולי העבירה. הסדר דומה קיים בסעיף 21 לחוק האנגלי (Proceeds of Criminal Act 2002, c.29, s.21). (Eng.).

כדי להקפיד גם על הצורך בסופיות ההליך, מוצע לקבוע בסעיף קטן (ב) של סעיף 26 המוצע, שבקשה לתיקון צו חילוט לפי הסעיף המוצע תוגש בתוך שנתיים מיום שהתגלו הראיות החדשות.

בסעיף קטן (ד) מוצע לאפשר לבית המשפט להורות על מימון ייצוג משפטי של הנאשם מתוך הרכוש שנתפס. בשלב מתן הצו הזמני, אין עדיין הכרעה סופית של בית המשפט ולפיה הנאשם הפיק רווח מעבירה ועל כן חזקת החפות עומדת לו ויהיה ניתן להורות על מימון ייצוג המשפטי, אם אין לו מקורות מימון אחרים. אם תרצה התביעה להוכיח במסגרת הצו הזמני כי קיים קשר ישיר בין הרכוש שנתפס לבין העבירה – לא יהיה בית המשפט רשאי להורות על מימון ייצוג המשפטי של הנאשם מהרכוש האמור. בכל מקרה, מוצע להגביל את סכום ההוצאות המשפטיות בתקנות. הסכומים ייקבעו, בין השאר, בהתבסס על תקנות הסנגוריה הציבורית (שכר טרחה לסנגורים ציבוריים), התשנ"ו-1996 ("ק"ת התשנ"ו, עמ' 981).

סעיף 24 ההוראה המוצעת דומה להוראה הקיימת בסעיף 26 לחוק מאבק בארגוני פשיעה והיא מנחה את בית המשפט לתת צו זמני באופן שמשיג את מטרתו הצו ולא מעבר לכך. בשלב הצו הזמני אין הכרעה סופית בדבר הזכויות הקניינית המועלות על ידי הטוען לזכות ברכוש ולפיכך, טרם ההכרעה הסופית במחלוקת אין זה ראוי לפגוע בזכותו של האדם מעבר לנדרש.

סעיף 25 מוצע לקבוע כי בית המשפט יהיה רשאי לעיין מחדש בהחלטתו, כאם שוכנע כי הדבר מוצדק

תיקון או ביטול
צו חילוט או צו
זמני לבקשת טוען
לזכות ברכוש
שלא זומן

27. (א) טוען לזכות ברכוש שביחס אליו ניתן צו חילוט לפי חוק זה, שלא נמסרה לו הודעה כאמור בסעיפים 6 או 14, לפי העניין, רשאי לבקש מבית המשפט שציווה על החילוט לתקן או לבטל את הצו.

(ב) בקשה לתיקון או לביטול צו חילוט כאמור בסעיף קטן (א) תוגש בתוך שנתיים מיום מתן צו החילוט, ואולם בית המשפט רשאי להאריך את התקופה האמורה, אם ראה לנכון לעשות כן מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ג) הוגשה בקשה לפי סעיף קטן (א) ונוכח בית המשפט כי לא נמסרה למבקש הודעה כאמור באותו סעיף קטן וכי מתקיים לגביו סייג מהסייגים לחילוט לפי פרק ד', יבטל או יתקן את צו החילוט בהתאם.

(ד) תיקן בית המשפט את צו החילוט או ביטל אותו לפי סעיף זה –

(1) יצווה על החזרת הרכוש למבקש, או על תשלום תמורתו מאוצר המדינה אם לא ניתן להחזיר את הרכוש או אם הסכים המבקש לקבל את תמורתו; ציווה בית המשפט על תשלום תמורת הרכוש, יקבע בצו את סכום התשלום בהתאם לערכו של הרכוש בשוק החופשי ביום מתן צו החילוט או ביום מתן צו התשלום, לפי הגבוה מביניהם; צו התשלום לפי פסקה זו יינתן לא יאוחר משישה חודשים מיום שהחליט בית המשפט לתקן או לבטל את צו החילוט, לפי העניין;

(2) רשאי הוא לצוות על תשלום דמי שימוש ברכוש בשל התקופה שהרכוש נלקח מהמבקש, וכן רשאי הוא לצוות על תשלום פיצוי בשל נזק או פחת שנגרם לרכוש באותה תקופה.

(ה) צו להחזרת רכוש או צו תשלום כאמור בסעיף זה יבוצעו לא יאוחר מ-60 ימים מיום נתינתם על ידי בית המשפט.

(ו) הוראות סעיף זה יחולו גם על תיקון וביטול של צו זמני שניתן לפי פרק ה', בשינויים המחויבים, ואולם לעניין סעיף קטן (ב). בקשה לתיקון או לביטול של צו זמני יכול שתוגש כל עוד לא ניתן צו החילוט.

28. (א) על החלטה בבקשה לצו זמני או לצו חילוט לפי חוק זה ועל החלטה בבקשה לתיקון ערעור או לביטול צו כאמור, ניתן לערער, בתוך 30 ימים מיום שניתנה, בדרך שמערערים על החלטה בעניין אזרחי.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), על החלטה בבקשה לצו חילוט שהוגשה לפי פרק ב' והחלטה בבקשה לצו זמני שהוגשה במסגרת בקשה כאמור, רשאי נאשם או תובע לערער בתוך 30 ימים בדרך שמערערים על פסק דין בעניין פלילי.

ד ב ר י ה ס ב ר

לפי המוצע הערעור יוגש בתוך 30 ימים, בדרך שמערערים על החלטה בעניין אזרחי. ערעור יכול שיוגש על ידי תובע בהליך חילוט בעקבות הרשעה, על ידי פרקליט מחוז בהליך חילוט שלא בעקבות הרשעה, על ידי הנידון בהליך חילוט בעקבות הרשעה או על ידי מי שנטען שביצע את העבירה בהליך שלא בעקבות הרשעה וכן על ידי טוען לזכות ברכוש. ערעורו של טוען לזכות ברכוש בצו זמני יהיה בדרך שמערערים על החלטת ביניים בהליך אזרחי, כלומר ערעור ברשות.

בסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי הנידון והתובע בהליך הפלילי יהיו רשאים לערער על צו חילוט לאחר הרשעה, במסגרת ערעור על פסק הדין הפלילי וזאת כדי לייעל את הדיון בהליך. כמו כן, ניתן לערער על החלטה בבקשה לצו

סעיף 27 מוצע לקבוע כי טוען לזכות ברכוש שלא הזומן לדיון בבקשה לצו החילוט יהיה רשאי להגיש בקשה לביטול הצו או לתיקונו. מרבית הוראות הסעיף המוצע זהות לקיים כיום בסעיף 36 לפקודת הסמים ובסעיף 28 לחוק מאבק בארגוני פשיעה.

בסעיף קטן (ו) מוצע להחיל את הוראות הסעיף גם על תיקון וביטול של צו זמני, כל עוד לא ניתן צו חילוט. לעניין זה יובהר כי עיון חוזר בצו הזמני, כאמור בסעיף 25 המוצע, אפשרי רק לבקשת צד להליך. מכיוון שהטוען לזכות ברכוש לא הזומן לדיון, הוא אינו צד להליך ולכן יש לאפשר גם לו לבקש לבטל או לתקן את הצו.

סעיף 28 הסעיף המוצע קובע אפשרות ערעור על צו זמני, צו חילוט ועל בקשה לתיקון או לביטול.

(ג) הדיון בערעור על החלטה בעניין צו זמני יישמע לפני דן יחיד; התקיים הדיון בהחלטה בעניין צו חילוט לפני דן יחיד, רשאי בית המשפט שלערעור לקבוע כי הדיון בערעור באותו עניין יישמע לפני דן יחיד.

29. (א) החליט בית המשפט לרחות בקשה לצו זמני או בקשה לצו חילוט, והודיע תובע או פרקליט מחוז, לפי העניין, כי בכוונתו לערער על ההחלטה, רשאי בית המשפט לעכב את החזרת הרכוש עד למתן ההחלטה בערעור או החלטה אחרת של בית המשפט הדין בערעור.

(ב) נתן בית משפט צו זמני או צו חילוט לפי חוק זה, והודיע המשיב בבקשה למתן הצו כי בכוונתו להגיש ערעור על ההחלטה, רשאי בית המשפט להורות כי הרכוש לא ימומש עד להחלטה בערעור או להחלטה אחרת של בית המשפט הדין בערעור.

פרק ז': שונות

30. (א) סמכויות החיפוש והתפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש יחולו לעניין רכוש שניתן לחלטו לפי חוק זה, עד תום 30 ימים ממועד הגשת בקשת החילוט לגבי אותו רכוש.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), היה הרכוש שמבקשים לתפוס, רכוש שאינו תקבולי עבירה, ולא התקיימו לגביו התנאים לפי סעיף 32 לפקודת מעצר וחיפוש, לא ייתפס הרכוש אלא אם כן בית המשפט הורה על כך בצו לפי סעיף 34 לפקודה האמורה; לעניין צו כאמור יחולו הוראות סעיף 23, בשינויים המחויבים.

ד ב ר י ה ס ב ר

לגבי רכוש שאינו רכוש הקשור לעבירה וניתן לחלטו לפי החוק המוצע (למשל – רכוש של הנידון כאשר המדובר בחילוט בשווי תקבולי עבירה בעקבות הרשעה או שלא בעקבות הרשעה), סעיף 30(א) קובע כי סמכויות החיפוש והתפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש יחולו גם לגבי תפיסתו, עד תום 30 ימים מיום הגשת הבקשה לחילוט, אך סעיף 30(ב) המוצע מסייג וקובע כי תפיסת רכוש כזה תחייב קבלת צו שיפוט לפי סעיף 34 לפקודת מעצר וחיפוש וכי על הצו כאמור יחולו הסייגים למתן צו זמני הקבועים בסעיף 23 המוצע. יצוין כי הוראה דומה מוצעת גם בסעיף 48 להצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – המצאה חיפוש ותפיסה), התשע"ד–2014 (ה"ח הממשלה, התשע"ד, עמ' 574 (להלן – הצעת חוק החיפוש)).

כאמור בסעיף 22 המוצע, בקשה לצו זמני לפי החוק המוצע תוגש לא יאוחר מתום 30 ימים מיום הגשת בקשת החילוט. לכן, בסעיף קטן (ג) מוצע להבהיר כי יש רציפות בהחזקת הרכוש התפוס אף שהוא נתפס תחילה לפי פקודת מעצר וחיפוש ולאחר מכן לפי החוק המוצע. על פי הסעיף הקטן האמור אם הוגשה בקשה לצו זמני לפי הוראות החוק המוצע, הסמכות להחזיק ברכוש עומדת בעינה עד להחלטה בבקשה לצו זמני לפי החוק. אם לא הוגשה בקשה לצו זמני, הרכוש יוחזר למי שממנו נתפס. עוד מוצע לתת לבית המשפט סמכות שלא להחזיר את הרכוש ולקבוע מה ייעשה בו, כדי להתמודד, בין השאר, עם מצבים שבהם הרכוש עצמו אסור בהחזקה. במצבים מעין אלה, בית המשפט יוכל להורות, למשל, על השמדת הרכוש. יצוין כי התייחסות לרכוש תפוס שאסור להחזיק קיימת גם בסעיפים 65 ו-67 להצעת חוק החיפוש.

זמני שהוגשה במסגרת בקשה לחילוט לאחר הרשעה, בדרך שמערערים על פסק דין בעניין פלילי, כלומר ערעור בזכות.

סעיף 29 מוצע לאפשר לבית המשפט להורות בשני מצבים על עיכוב ביצוע ביחס לרכוש. המצב הראשון הוא כאשר התביעה מבקשת לערער על הוראה לשחרר רכוש תפוס. שחרור הרכוש חזרה לידי בעל הרכוש עלול להוביל פעמים רבות למצב בלתי הפיך שכן בעל הרכוש עלול להבריח את הרכוש או למכרו. המצב השני הוא כאשר המשיב מבקש לערער על החלטת בית המשפט לממש את הרכוש, בצו זמני או בצו חילוט. האפשרות להורות על עיכוב המימוש נדרשת גם במצב זה שכן גם כאן מימוש הרכוש הוא מצב בלתי הפיך מבחינת המשיב.

סעיף 30 סעיף 30(א) המוצע קובע כי סמכויות החיפוש והתפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש יחולו לעניין רכוש שניתן לחלטו לפי החוק המוצע, עד תום 30 ימים ממועד הגשת בקשת החילוט לגבי אותו רכוש – כלומר עד תום התקופה להגשת בקשה לצו זמני (ראו גם דברי הסבר לסעיפים 21 ו-22 המוצעים).

לגבי רכוש הקשור לעבירה, ובכלל זה תקבולי העבירה, השלב הראשוני של תפיסת הרכוש נעשית כיום ותמשיך להיעשות מכוח הסמכות המנויה בסעיף 32 לפקודת מעצר וחיפוש, וזאת עד תום 30 ימים מיום הגשת הבקשה לחילוט. על סמכות תפיסה זו חלות הוראות הפרק הרביעי לפקודת המעצר והחיפוש, לעניין סמכות המשטרה ולעניין זכותו של טוען לזכות ברכוש לפנות לבית המשפט לקבלת הוראות בנוגע לרכוש התפוס (סעיף 34 לפקודת מעצר וחיפוש). למען הסר ספק יצוין כי סמכות התפיסה יכולה להתבצע גם תוך שימוש בסמכויות החיפוש הקבועות בפרק השלישי לפקודת מעצר וחיפוש.

(ג) נתפס רכוש לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), ולא הוגשה בקשה לצו זמני ביחס לרכוש התפוס האמור לפי סעיף 22, ויחזור הרכוש לאדם שממנו נתפס או ייעשה בו כפי שיוורה בית המשפט; הוגשה בקשה לצו זמני ביחס לרכוש התפוס כאמור, תעמוד ההחלטה או הצו לעניין תפיסת הרכוש, שניתנו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), בתוקף, עד למתן החלטה אחרת על ידי בית המשפט.

31. הוכחת העובדות והתנאים לחילוט וכן הוכחת הסייגים לחילוט, לפי חוק זה, ולעניין חילוט לפי פרק ג' – גם הוכחת ביצוע העבירה, תיעשה ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אורחי.
32. בקביעת שווי תקבולי העבירה בצו חילוט לפי חוק זה רשאי בית המשפט לקבוע סכום נמוך משווי תקבולי העבירה בפועל, אם נוכח, על פי ראיות שהציג לפניו המשיב בבקשה לצו החילוט, כי החילוט יביא לעיוות דין.
33. (א) החלטת בית המשפט בבקשה לצו חילוט או בבקשה לצו זמני לפי חוק תהיה אסמכתה בידי האפוטרופוס הכללי או מי שהוא הסמיכו לכך, לתפוס את הרכוש שלגביו ניתן הצו, לנהלו ולממשו.
- (ב) רכוש שניתן לגביו צו חילוט לפי חוק זה ימומש על ידי האפוטרופוס הכללי או מי שהוא הסמיכו לכך, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.
- (ג) רכוש שניתן לגביו צו חילוט לפי חוק זה, ואם מומש לפי סעיף קטן (ב) – התמורה שהתקבלה ממימושו, וכן כל רכוש שצמח או שבא מרכוש כאמור בשל ניהולו לפי סעיף זה, יוקנו לאוצר המדינה.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 32 כאמור לעיל, לפי סעיף 2 המוצע, חילוט שווי תקבולי העבירה היא סמכות חובה שאינה נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט. סעיף 4 המוצע קובע חוקה ולפיה סוגים שונים של רכוש יוגדרו כתקבולי עבירה המיועדים לחילוט במקרה שבו נקבע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני. מוצע לכן, לצד זאת, לאפשר לבית המשפט, בסעיף 32 המוצע, להימנע מחילוט, כולו או חלקו, במקרים חריגים שבהם המשיב הוכיח לפני בית המשפט כי החילוט יביא לעיוות דין. בסעיף 10(6)(b) לחוק האנגלי, קבועה הוראה דומה ביחס להוראות בעניין אורח חיים עברייני (Proceeds of Criminal Act 2002, c.29, s.10(6)(b) (Eng)).

סעיף 33 סעיף 33 עניינו בניהול הרכוש המחולט ומימושו. בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) מוצע לקבוע כי תפיסת הרכוש, ניהולו ומימושו, בין אם הרכוש נתפס בצו זמני ובין אם הוא חולט, ייעשה בידי האפוטרופוס הכללי. בדרך זו ירוכז הטיפול בידי גורם אחד, בעל מומחיות לעניין.

עוד מוצע לקבוע בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד) כי כלל הרווח מהרכוש שחולט לפי החוק המוצע יוקנה לאוצר המדינה, למעט רווחים שמועברים כיום לקרנות ייעודיות שלגביהם מוצע שימשיכו להיות מועברים אליהן – הרכוש שחולט בקשר לעבירות לפי פקודת הסמים או לפי חוק איסור הלבנת הון, יופקד בקרן ייעודית שהוקמה מכוח סעיף 36 לפקודת הסמים והרכוש שחולט בקשר לעבירות סחר בבני אדם המנייות בסעיף 37 לחוק העונשין, יופקד בקרן שהוקמה מכוח סעיף 37 לחוק האמור.

סעיף 31 מוצע לקבוע כי הוכחת התנאים לחילוט – הוכחת הקשר בין הרכוש לבין העבירה, ככל שהוא נדרש, והוכחת שווי תקבולי העבירה – תהיה ברמת הוכחה הקבועה במשפט האורחי, קרי במאזן ההסתברויות. ויובהר כי הוכחת ביצוע העבירה בבקשה לצו חילוט לאחר הרשעה היא מעבר לספק סביר, מכיוון שהוכחת העבירה נעשית במסגרת ההרשעה בהליך הפלילי. לעומת זאת הוכחת ביצוע העבירה בבקשה לצו חילוט שלא בעקבות הרשעה תיעשה ברמת ההוכחה הנדרשת במשפט אורחי.

כיום, מידת ההוכחה הנדרשת אינה אחידה. כך למשל, בחוק מאבק בארגוני פשיעה, ההוכחה של ביצוע העבירה או הוכחת קיומו של ארגון פשיעה נדרשות להיות מעבר לספק סביר ואילו הוכחת הקשר בין הרכוש לבין העבירה, התנאים והעובדות לצורך חילוט לאחר הרשעה נדרשים להיות במאזן הסתברויות (ראו סעיפים 12 ו-17 לחוק מאבק בארגוני פשיעה). לעניין זה סבר המשנה לנשיא מ' חשין בע"א 9796/03 כי התביעה נדרשת לעמוד בנטל הוכחה מיוחד שיש בו דרישות מחמירות ביחס לנטל הוכחה בהליך אורחי רגיל (ראו ע"א 9796/03 שם טוב נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 397, 425 (2005)).

הסעיף המוצע קובע רף הוכחה כנדרש בהליך אורחי מתוך התפיסה שחילוט, בין אם לאחר הרשעה ובין אם שלא בעקבות הרשעה, אינו עונש ויש להתייחס אליו בדומה לחובת ההשבה בהליך אורחי.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), ניתן צו חילוט לפי חוק זה בקשר לעבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים או עבירה לפי חוק איסור הלכנת הון, יופקד הרכוש או תמורתו בקרן בהתאם להוראות סעיף 36 לפקודת הסמים המסוכנים; ניתן צו חילוט בקשר לעבירה כהגדרתה בסעיף 377 לחוק העונשין, יופקד הרכוש או תמורתו בקרן בהתאם להוראות סעיף 377 לחוק האמור.

(ה) על אף הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) הוצאות הכרוכות בניהול הרכוש ומימושן לרבות שכרו של האפוטרופוס הכללי בעד הניהול ייגבו מכלל הרכוש שהוא מנהל ושחולט לפי הוראות חוק זה.

(ו) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהאפשרות של האפוטרופוס הכללי לפנות לבית המשפט בבקשה לקבלת הוראות לפי סעיף 14 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978¹⁵, לרבות הוראות לעניין ניהול הרכוש או מימושן.

(א) בסעיף זה, "נפגע העבירה" – נפגע עבירה כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001¹⁴, בעבירה שבשלה ניתן צו החילוט, ואם נקבע, לפי סעיף 3, כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני – גם בעבירה אחרת שבה הורשע הנידון כאמור בפסקה (5) לאותו סעיף.

(ב) בית המשפט רשאי להורות, לבקשת תובע או לבקשת נפגע העבירה, כי רכוש שחולט יועבר לנפגע העבירה, בהתקיים אחד מאלה:

(1) ניתן פסק דין חלוט נגד מבצע העבירה המעיד על זכותו של נפגע העבירה ברכוש או הפוסק לו פיצויים בשל הנזק שנגרם מביצוע העבירה;

(2) לנפגע העבירה נפסקו פיצויים לפי סעיף 77 לחוק העונשין, בשל אותה עבירה.

(ג) שווי הרכוש שיועבר לנפגע העבירה לפי סעיף קטן (ב) לא יעלה על גובה הסכום שנפסק לו כאמור בפסקאות (1) או (2) של הסעיף הקטן האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

ר"ע"א 8487/09 יהודה ניצני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 27.10.13).

בסעיף 34 המוצע נקבע הסדר כולל ולפיו לאחר חילוט הרכוש בית המשפט רשאי להורות על העברת הרכוש שחולט לידי נפגע העבירה שעמדה בבסיס הבקשה לצו חילוט, ואם נקבע כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני לפי סעיף 3 המוצע – גם לידי נפגע עבירה אחרת שבה הורשע הנידון כאמור בפסקה (5) לאותו סעיף. לפי הסעיף המוצע הכרה בזכותו של נפגע עבירה תתבסס על פסיקת פיצויים לנפגע העבירה לפי סעיף 77 לחוק העונשין, או על פסק דין חלוט, בין בהליך אזרחי ובין בהליך פלילי, המעיד על זכותו של נפגע העבירה ברכוש נושא החילוט או הפוסק לו פיצויים בשל נזק שנגרם לו כתוצאה מביצוע העבירה. לעניין זה מוצע להבהיר כי שווי הרכוש שיועבר לנפגע העבירה לפי הסעיף המוצע לא יעלה על גובה הסכום שנפסק לו כאמור לעיל.

על פי המוצע בסעיף קטן (ה), הוצאות הניהול של האפוטרופוס הכללי והוצאות המימוש, לרבות שכרו של האפוטרופוס הכללי, ייגבו מהרכוש המנוהל על ידו, בטרם יועברו רווחי החילוט לאוצר המדינה או לקרן ייעודית.

בסעיף קטן (ו), מוצע לקבוע למען הסר ספק, כי האפוטרופוס הכללי רשאי לפנות לבית המשפט בבקשה לקבלת הוראות, לרבות הוראות לעניין ניהול הרכוש או מימושן, לפי סעיף 14 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978, וכי אין בהוראות הסעיף המוצע כדי לגרוע מאפשרות זו.

סעיף 34 כיום זכותם של נפגעי עבירה לקבל את חלקם ברכוש המחולט אינה מוסדרת בחקיקה והפסיקה התייחסה לנפגעי עבירה כטוענים לזכות ברכוש והכירה באופן רחב יחסית בזכויותיהם ברכוש; ראו למשל: ע"פ 4980/07 אלון כהן נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 4.11.2010).

¹⁵ ס"ח התשל"ח, עמ' 61.

¹⁴ ס"ח התשס"א, עמ' 183.

35. (א) הסכומים הקבועים בסעיף 3 יעודכנו ב־1 בינואר בכל שנה (בסעיף קטן זה – יום העדכון). בהתאם לשיעור שינוי המדד הידוע ביום העדכון לעומת המדד שהיה ידוע ביום העדכון בשנה שקדמה לו; הסכום האמור יעוגל לסכום הקרוב שהוא מכפלה של 10 שקלים חדשים; לעניין זה, "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ב) המנהל הכללי של משרד המשפטים יפרסם ברשומות הודעה על הסכומים המעודכנים לפי סעיף קטן (א).

36. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו לרבות בעניינים אלה: ביצוע ותקנות

(1) סדרי דין לדין בבקשה לצו חילוט או לצו זמני לפי חוק זה, בעיון חוזה, בערעור או בבקשה לתיקון או לביטול צו כאמור;

(2) מסירת הודעה למשיבים בבקשות לפי חוק זה ובכלל זה לטוענים לזכות ברכוש, והדרך להודעת הטוען לזכות ברכוש על זכותו ברכוש ועל בקשתו להשמיע את טענותיו בעניין החילוט;

(3) ההליכים לשמיעת טענות של המשיבים בבקשות לפי חוק זה ובכלל זה של טוענים לזכות ברכוש;

(4) הדרכים למימוש הרכוש שחולט, ניהול הרכוש, וקביעת השכר בעד ניהול הרכוש ומימושו, ובכלל זה שכר האפוטרופוס הכללי.

37. בפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969¹⁵ –

(1) בסעיף 38, אחרי "שעלול להתקלקל" יבוא "או חפץ העשוי לאבד מערכו";

(2) בסעיף 39 –

(א) בסעיף קטן (א), אחרי "כאמור בסעיף 33", יבוא "למעט חפץ שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה";

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "ניתן חפץ כשכר בעד ביצוע העבירה או כאמצעי לביצועה" יבוא "היה חפץ אמצעי לביצוע עבירה", במקום "כשכר בעד ביצוע העבירה שעליה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצועה או בעד ביצוע עבירה אחרת" יבוא "כאמצעי לביצוע העבירה שבה הורשע הנידון או כאמצעי לביצוע עבירה אחרת" והמילים "או כאמצעי לביצוע העבירה האחרת" – יימחקו.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 37 בסעיפים 37 עד 42 מוצעים תיקוני חקיקה שונים שמטרתם העיקרית לתקן את הסדרי החילוט המרכזיים בחקיקה, כך שייוותרו בהם ההוראות הנוגעות לחילוט אמצעי עבירה בלבד.

בסעיף 37 המוצע, מוצע תיקון לפקודת מעצר וחיפוש. מוצע לתקן את סעיף 38 לפקודה האמורה שעניינו "צו מכירה" כך שיובהר שניתן להורות על מכירתו של חפץ לא רק אם הוא עשוי להתקלקל אלא גם אם הוא עשוי לאבד מערכו. כמו כן מוצע לתקן את סעיף 39 לפקודה האמורה שעניינו "צו חילוט" כך שהסדר החילוט הקבוע בסעיף זה יחול על חילוט אמצעי עבירה בלבד.

סעיף 35 מוצע לקבוע הוראות עדכון בנוגע לסכומים הקבועים בסעיף 3 המוצע בהתאם לשיעור שינוי המדד, אחת לשנה. עוד מוצע לקבוע כי הודעה על הסכומים המעודכנים תפורסם ברשומות.

סעיף 36 מוצע להסמיך את שר המשפטים לקבוע בתקנות את ההוראות הדרושות לביצועו של החוק המוצע, לרבות בענייני סדרי דין, מסירת הודעות למשיבים בבקשות ושמיעת טענותיהם וכן את הדרכים למימוש הרכוש שחולט, ניהולו וקביעת השכר בעד הניהול והמימוש כאמור.

¹⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284; ס"ח התשע"ו, עמ' 891.

38. בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973¹⁶ –

(1) בסעיף 31, פסקה (6) – תימחק;

(2) בסעיף 36א –

(א) בסעיף קטן (א), במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) רכוש שיועד להיות שכר עבירה";

(ב) סעיף קטן (ב) – בטל;

(ג) בסעיף קטן (ד), הסיפה החל במילים "קבע בית המשפט כן" – תימחק;

(3) בסעיף 36ב(א) –

(א) בפסקה (2), במקום "כאמור; או" יבוא "כאמור –";

(ב) פסקה (3) – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

"(ב). בית המשפט שהרשיע אדם בעבירה של עסקת סמים והוכח לו כי הנידון הפיק רווח מעבירה של עסקת סמים או שהיה אמור להפיק רווח מעבירה כאמור, יקבע בהכרעת הדין, על פי בקשת תובע, שהנידון הוא סוחר סמים ומשעשה כן – יצווה בגזר הדין, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט."

את ההוראה האמורה יחליף ההסדר המוצע בסעיפים 3 ו-4 לעניין קביעת אורח חיים עברייני ומוצע לכן לבטלה. עוד מוצע לבטל את החוקה הקבועה בהקשר הזה בסעיף 31(6) לפקודה, הקובע כלהלן ואת ההפניה אליה שבסעיף 36א(ד):

"31. (6) קבע בית המשפט לפי סעיף 36א(ב) שנידון הוא סוחר סמים –

(א) כל רכוש של אדם כאמור, ורכוש של בן זוגו ושל ילדיו אשר טרם מלאו להם עשרים ואחת שנים, וכן רכוש של אדם אחר שהנידון מימן את רכישתו או העבירו לאותו אדם ללא תמורה, ייראה כרכוש של הנידון שהושג בעבירה של עסקת סמים, אלא אם כן הוכיח הנידון אחד מאלה:

(אא) האמצעים להשגת הרכוש היו חוקיים;

(בב) הרכוש הגיע לידי או לידי בעליו לא מאוחר משמונה שנים שקדמו ליום הגשת כתב האישום בשל העבירה שעליה נדון;

(ב) כל רכוש שנמצא בחזקתו או בחשבונו של הנידון ייראה כרכוש שלו אלא אם כן הוכיח שהרכוש הוא של זולתו, שאינו אחד האנשים המפורטים בפסקה (א)."

סעיף 38 מוצע לייחד את הסדר החילוט הקבוע בפקודת הסמים לחילוט אמצעי עבירה בלבד. לכן, מוצע למחוק את ההתייחסות לתקבולי עבירה מסעיף 36א(2) לפקודת הסמים שעניינו חילוט רכוש בהליך פלילי וכן מסעיף 36ב(א) לפקודת הסמים שעניינו חילוט רכוש בהליך אזרחי. וזה נוסחן של פסקה (2) של סעיף 36א ושל פסקה (3) של סעיף 36ב(א) שמוצע להחליפן:

" חילוט רכוש בהליך פלילי

36א. (א) הורשע אדם בעבירה של עסקת סמים, יצווה בית המשפט, וזאת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי בנוסף לכל עונש יחולט לאוצר המדינה כל רכוש שהוא –

(1) ...

(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכן"

חילוט רכוש בהליך אזרחי

36ב. (א) נוכח בית משפט מחוזי, על פי בקשה של פרקליט מחוז, כי רכוש –

(1) ...

(2) ...

(3) הושג במישרין או בעקיפין כשכר עבירה של עסקת סמים, או כתוצאה מביצוע עבירה כאמור –

רשאי הוא לצוות על חילוטו גם אם לא הואשם או לא הורשע אדם בעבירה על פי הפקודה (להלן – חילוט אזרחי)."

עוד מוצע לבטל את אפשרות החילוט הרחבה הקבועה בסעיף קטן (ב) של סעיף 36א לפקודה האמורה הקובע לאמור:

¹⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 27, עמ' 526; ס"ח התשס"ט, עמ' 65.

39. בחוק העונשין, התשל"ז-1977¹⁷, סעיף 297 – בטל.

40. בחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995¹⁸ –

(1) בסעיף 1, בהגדרה "חוב", בסופה יבוא:

"(16) סכום ההפרש או שווי תקבולי העבירה, שרואים אותו כחוב לפי סעיף (2ד) לחוק סדר הדין הפלילי (חילוט תקבולי עבירה), התשע"ח-2018¹⁹;"

(2) בסעיף 21א(א), בפסקה (2), במקום הסיפה החל במילים "ולעניין פיצוי כאמור בפסקה (6)" יבוא "ולעניין חוב כאמור בפסקאות (6) ו-(16) להגדרה "חוב" – בתוך שלושה חודשים מיום מתן גזר הדין או מתן צו החילוט, לפי העניין".

41. בחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000¹⁹ –

(1) בסעיף 21א(א), במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) רכוש שיועד להיות שכר עבירה";

(2) בסעיף 22א(א), במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) ברכוש נעברה עבירה לפי סעיפים 3 או 4".

ד ב ר י ה ס ב ר

את פרק הזמן עד לתחילת הליכי הגבייה על ידי המרכז לגביית קנסות.

סעיף 41 מוצע לייחד את ההסדר הקיים בחוק איסור הלבנת הון לחילוט אמצעי עבירה בלבד. לכן, מוצע למחוק את ההתייחסות לתקבולי עבירה מסעיף 21 לחוק איסור הלבנת הון שעניינו חילוט רכוש בהליך פלילי וכן מסעיף 22 לחוק איסור הלבנת הון שעניינו חילוט רכוש בהליך אזרחי.

וזה נוסחן של פסקה (2) לסעיף 21א(א) ושל פסקה (1) לסעיף 22א(א) בחוק לאיסור הלבנת הון, שמוצע להחליפן:

"חילוט רכוש בהליך פלילי"

21. (א) הורשע אדם בעבירה לפי סעיפים 3 או 4, יצווה בית המשפט, זולת אם סבר שלא לעשות כן מנימוקים מיוחדים שיפרט, כי נוסף על כל עונש יחולט רכוש מתוך רכושו של הנידון בשווי של רכוש שהוא –

(1) ...

(2) רכוש שהושג, במישרין או בעקיפין, כשכר העבירה או כתוצאה מביצוע העבירה, או שיועד לכך.

"חילוט רכוש בהליך אזרחי"

22. (א) בית משפט מחוזי, על פי בקשה של פרקלטי מחוז, רשאי לצוות על חילוטו של רכוש בהליך אזרחי (להלן – חילוט אזרחי) אם נוכח שנתמלאו שני אלה:

(1) הרכוש הושג, במישרין או בעקיפין, בעבירה לפי סעיפים 3 או 4 או כשכר לאותה עבירה, או שנעברה בו עבירה לפי אותם סעיפים".

סעיף 39 סעיף 297 לחוק העונשין קובע הוראות חילוט תקבולי עבירה לאחר הרשעה בעבירת שוחד

וזה נוסח:

"חילוט ושילום"

297. (א) הורשע אדם על עבירה לפי סימן זה, רשאי בית המשפט, נוסף על העונש שיטיל –

(1) לצוות על חילוט מה שניתן כשוחד ומה שבא במקומו;

(2) לחייב את נותן השוחד לשלם לאוצר המדינה את שווייה של התועלת שהפיק מן השוחד.

(ב) סימן זה אינו מוציא תביעה אזרחית.

הסעיף האמור מקנה סמכות חלופית לחילוט תקבולי עבירה והוא מתייחר בעקבות הוראות החוק המוצע, לכן מוצע לבטלו.

סעיף 40 כאמור בסעיף (2ד) לחוק המוצע, מוצע לקבוע כי ההפרש בין שווי תקבולי העבירה לבין הרכוש המוחלט יוגדר כחוב כאמור בפסקה (16) להגדרה "חוב" לפי חוק המרכז לגביית קנסות. מוצע על כן, במקביל, לתקן את ההגדרה "חוב" שבחוק האמור. כמו כן מוצע לתקן את סעיף 21א(2) לחוק המרכז לגביית קנסות כך שיהיה ניתן לקצר את פרק הזמן עד לתחילת הליכי הגבייה. הליך החילוט, מעצם טיבו, ממצה את הליכי הגבייה מול החייב טרם גביית החוב על ידי המרכז לגביית קנסות, שכן נעשה ניסיון לתפוס רכוש שיהיה ניתן לפרוע ממנו את חוב החילוט. נוכח העובדה שהליכי הגבייה מוצו קודם לכן, מוצע לקצר

¹⁷ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשע"ח, עמ' 193.

¹⁸ ס"ח התשנ"ה, עמ' 170; התשע"ז, עמ' 526.

¹⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 293; התשע"ח, עמ' 3.

(1) בסעיף 1, בהגדרה "רכוש הקשור לעבירה", במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הוא יועד להיות שכר עבירה";

(2) בסעיף 8, פסקה (1) – תימחק.

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע גם לתקן את סעיף 8 לחוק מאבק בארגוני פשיעה. סעיף זה מהווה הסדר חילוט מיוחד המאפשר חילוט של רכוש של ארגון הפשיעה וחילוט רכוש של ראש ארגון הפשיעה בגין עבירות של אחרים שהורשעו בקשר לארגון פשיעה.

מוצע למחוק את פסקה (1) לסעיף 8 לחוק האמור ולפיה ניתן לחלט "רכוש של הנידון, הקשור לעבירה אחרת שנעברה במסגרת ארגון הפשיעה שבראשו עומד הנידון, או שהוא שווה ערך לרכוש כאמור". חילוט על בסיס הקביעה כי הנידון ניהל אורח חיים עברייני לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק המוצע נותן מענה לאפשרות החילוט ביחס לראש ארגון פשיעה שנקבעה בפסקה זו. עם זאת, מוצע להותיר את הוראות החילוט המיוחדות האלה לגבי רכוש של ארגון הפשיעה עצמו.

סעיף 42 מוצע לייחד את ההסדר בחוק מאבק בארגוני פשיעה לחילוט אמצעי עבירה בלבד. לכן, מוצע למחוק את התייחסות לתקבולי עבירה מההגדרה "רכוש הקשור לעבירה" הקבועה בסעיף 1 לחוק מאבק בארגוני פשיעה. וזה נוסחה של פסקה (2) להגדרה האמורה, שמוצע להחליפה:

"רכוש הקשור לעבירה" – רכוש שנתקיים בו אחד מאלה:

(1) ...

(2) הושג במישרין או בעקיפין כשכר ביצוע העבירה, יועד להיות שכר ביצוע העבירה או שהושג כתוצאה מביצועה.

²⁰ ס"ח התשס"ג, עמ' 502; התשע"ו, עמ' 1223.

